

5
8/2

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

საქართველოს
საბჭოთავო
გაზეთი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის

უელენი საბჭოს უფუეუეუეი

№ 4 (447)

1978 წლის აპრილი

საქართველოს სსრ უელენი საბჭოს გამომცემი

თბილისი

საქართველოს საჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის

უმაღლესი საბჭოს უწყებები

№ 4 (447)

პერილი

1978 წ.

შინაარსი

განყოფილება პირველი

- 68. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფო გერბის შესახებ.
- 69. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფო ჰიმნის შესახებ.
- 70. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) პროექტის შესახებ.
- 71. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ სახელმწიფო დროშის შესახებ დებულებაში ცვლილებათა და დამატებათა შეტანის თაობაზე.
- 72. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა სიღნაღის რაიონის სახალხო სასამართლოს სახალხო მოსამართლის არჩევნების ჩატარების შესახებ.
- 73. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს კავშირის საბჭოს არჩევნების თბილისის ორჯონიკიძის № 678 საარჩევნო ოლქის საოლქო საარჩევნო კომისიის შემადგენლობის დამტკიცების შესახებ.

საქართველოს სსრ მეცხრე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს რიგგარეშე მერვე სესიის
მეორე მიღებული კანონები და დადგენილებები

- 74. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის საბოლოო ტექსტის მოსამზადებელი სარედაქციო კომისიის შექმნის შესახებ.
 - 75. დეკლარაცია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) მიღების და გამოცხადების შესახებ.
- საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონსტიტუცია (ძირითადი კანონი).
- 76. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) სამოქმედოდ შემოღების წესის შესახებ.

ქ. მარშალის სსრ. სსრ. სსრ

ბანყოფილება მიკრო

- 77. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა სსრ კავშირის კვების მრეწველობის სამინისტროს საქართველოს კვების მრეწველობის საწარმოთა დაპროექტების სახელმწიფო ინსტიტუტის მუშაკებისათვის საპატიო წოდებათა მინიჭების შესახებ.
- 78. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშ. ნ. კ. ზალდასტან-შვილისათვის საქართველოს სსრ დამატებითი გამოგონებლის საპატიო წოდების მინიჭების შესახებ.
- 79. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა ამიერკავკასიის ოქტომბრის რევოლუციის ორდენისანი რკინიგზის და სამშენებლო ორგანიზაციათა იმ მუშაკების საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ, რომლებმაც ყველაზე მეტად გამოიჩინეს თავი თბილისი — სამგზავროს სადგურზე საგარეუბნო ვაგზლისა და ქ. თბილისში კოლმეურნეობას მოედანზე ნაგებობათა კომპლექსის მშენებლობისას.
- 80. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა მწერალ ნურდინ მუზაევის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 81. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით იმ პირთა დაჯილდოების შესახებ, რომლებმაც განსაკუთრებით გამოიჩინეს თავი ენგურის ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობაზე.
- 82. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშ. ნ. გ. ვაშაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 83. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშ. თ. ვ. თევზაიის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 84. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშ. გ. ი. ლბანიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 85. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშ. კ. ა. ხოშტარიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 86. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშ. ნ. გ. აკერმანის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 87. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა პოეტ ი. ე. ნონაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოებას შესახებ.

ბანყოფილება მისამი

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მუდმივი კომისიებში.
 საინფორმაციო ცნობები.

განუყოფილება პირველი

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

68 საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელ-
 მწიფო გერბის შესახებ

საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) 180-ე მუხლის შესაბამისად საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფო გერბის გამოსახულება (თან ერთგის).

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 24 აპრილი.

№ 1079, — IX.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

69 საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელ-
მწიფო ჰიმნის შესახებ

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

1. დამტკიცდეს საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფო ჰიმნის ტექსტი და მუსიკალური რედაქცია.
2. დადგინდეს, რომ ამ ბრძანებულებით დამტკიცებული საქართველოს სსრ სახელმწიფო ჰიმნის შესრულება მთელ რესპუბლიკაში შემოღებულ იქნეს 1978 წლის 16 აპრილიდან.
3. სახელმწიფო ჰიმნის ტექსტი და მუსიკის ნოტები გამოქვეყნდეს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშვარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 14 აპრილი.
№ 1067 — IX

დამტკიცებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
პრეზიდიუმის მიერ 1978 წ. 14 აპრილს

საქართველოს სსრ სახელმწიფო ჰიმნი

მუსიკა

ო. თაქთაქიშვილისა

ტექსტი ალ. აბაშელისა
და გრ. აბაშიძისა

იდიდე მარად, ჩემო სამშობლოვ,
გმირთა კერა ხარ განახლებული,
დღიად პარტიის ნათელი აზრით,
ლენინის სიბრძნით ამალელებული.

შენი ოცნება ასრულდა,
რისთვისაც სისხლი ღვარეო,
მშრომელი კაცის მარჯვენით
აყვავებულო მხარეო.

დიდი ოქტომბრის დროშის სხივებმა
შენ გაგინათეს მთები ჭაღარა,
თავისუფლებამ და შემართებამ
გადაგაქციეს მზიურ ბაღნარად.

მომე ერების ოჯახში
 ამაღლდი, გაიხარეო,
 მეგობრობით და გმირობით
 გამარჯვებულ მხარეო.

უხსოვარ დროდან ბრწყინავდა შენი
 აზრი, ხმალი და გამბედაობა,
 დღეს საქართველოს ნათელ მომავალს
 სქედს ლენინური წრთობის თაობა.

კომუნიზმის მზე დაგნათის,
 კაშკაშა მოელვარეო,
 იდიდე მრავალჯამიერ,
 ჩემო სამშობლო მხარეო!

ახალი რედაქცია
 გრ. აბაშიძისა

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

70 საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) პროექტის შესახებ

მოისმინა რა საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის მოსამზადებელი კომისიის თავმჯდომარის, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივნის ამხ. ე. ა. შევარდნაძის ინფორმაცია საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის შესახებ, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი აღნიშნავს კონსტიტუციის პროექტის მოსამზადებელი კომისიის მიერ ჩატარებულ დიდ მუშაობას საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის შემუშავების, მისი საყოველთაო-სახალხო განხილვის მსვლელობაში შემოსული წინადადებებისა და შენიშვნების ანალიზისა და განზოგადების საქმეში.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი კმაყოფილებით აღნიშნავს მშრომელთა მაღალ პოლიტიკურ აქტიურობას, რომელიც გამოვლინდა რესპუბლიკის ძირითადი კანონის პროექტის განხილვისას, თვით განხილვის საქმიან ხასიათს.

კრებებს, სადაც საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტს იხილავდნენ, 3 მილიონზე მეტი კაცი დაესწრო, განხილვას მიეძღვნა სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების 900-მდე სესია, რომლებზეც 7,5 ათასამდე წინადადება და შენიშვნა იყო შეტანილი სამეურნეო და კულტურული მშენებლობის ბევრ საკითხზე.

ამ დღეებში მაღალი შრომითი ენთუზიაზმის ატმოსფეროა რესპუბლიკის ყველა შრომით კოლექტივში, გამოხატავენ რა ერთსულოვან მხარდაჭერას პარტიის პოლიტიკისადმი, მისი ლენინური ცენტრალური კომიტეტისადმი, მათ მტკიცედ აქვთ გადაწყვეტილი ღირსეულად შეასრულონ სკკპ XXV ყრილობის მიერ დასახული ამოცანები.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში ადგენს:

1. მიღებულ იქნეს ცნობად საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის მოსამზადებელი კომისიის თავმჯდომარის, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივნის ანზ. ე. ა. შევარდნაძის ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ კომისიამ შეისწავლა საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის საყოველთაო-სახალხო განხილვის მსვლელობაში შემოსული წინადადებები და შენიშვნები, შეიტანა პროექტში საჭირო ცვლილებები და დამატებები და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს განსახილველად შემოაქვს საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) პროექტი.

2. შეტანილ იქნეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს განსახილველად: პროექტი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს დეკლარაციისა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) მიღებისა და გამოცხადების შესახებ; პროექტი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კანონისა საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) სამოქმედოდ შემოღების შესახებ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 13 აპრილი.

№ 1052—IX

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

71 საქართველოს სსრ სახელმწიფო დროშის შესახებ დებულება-ში ცვლილებათა და დამატებათა შეტანის თაობაზე

სსრ კავშირის კონსტიტუციის მიღების დღის საყოველთაო-სახალხო დღესასწაულად გამოცხადების შესახებ სსრ კავშირის 1977 წლის 7 ოქტომბრის კანონისა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მიერ 1978 წლის 15 აპრილს მიღებული საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) შესაბამისად საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში ადგენს:

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1956 წლის 6 თებერვლის ბრძანებულებით დამტკიცებულ საქართველოს სსრ სახელმწიფო დროშის

დებულებაში (საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს უწყებები, 1956 წლის № 2, მუხ. 19; 1971 წლის № 9, მუხ. 146) შეტანილ იქნეს შემდეგი ცვლილებები და დამატებები:

1. დებულების მე-2 მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„2. საქართველოს სსრ სახელმწიფო დროშა წარმოადგენს მართკუთხედის ფორმის წითელ ქსოვილს. სიგანის შეფარდება სიგრძესთან არის 1:2. ზედა კუთხეში, ტართან, მოთავსებულია ცისფერი კვადრატი, რომლის გვერდი დროშის სიგანის ნახევარს უდრის. კვადრატის შუაგულში წრეა, რომლის რადიუსი კვადრატის გვერდის მესამედს შეადგენს. წრეში ნამგალი და უროა, მათ თავზე — ხუთქიმიანი ვარსკვლავი, წრიდან კვადრატის გვერდებს 24 სხივი ეფინება. ნამგალი, ურო, ვარსკვლავი და სხივები წითელი ფერისაა. კვადრატის მარჯვენა გვერდის შუაგულიდან დროშას მთელ სიგრძეზე გასდევს ცისფერი ზოლი, რომლის სიგანე კვადრატის გვერდის მესამედია“.

2. დებულების მე-3 მუხლის „ა“ და „ბ“ პუნქტებში სიტყვები „მშრომელთა დეპუტატების“ შეიცვალოს სიტყვებით „სახალხო დეპუტატთა“.

3. დებულების მე-4 მუხლს სიტყვების „9 მაისს“ შემდეგ დაემატოს სიტყვები „7 ოქტომბერს“ და ამ მუხლიდან ამოღებულ იქნეს სიტყვები „და 5 დეკემბერს“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 25 აპრილი.

№ 1077—IX

ზრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

72

სიღნაღის რაიონის სახალხო სასამართლოს სახალხო მოსამართლის არჩევნების ჩატარების შესახებ

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

საქართველოს სსრ რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების არჩევნების დებულების 68-ე და 69-ე მუხლების შესაბამისად დაინიშნოს სიღნაღის რაიონის სახალხო სასამართლოს სახალხო მოსამართლის არჩევნები კვირას, 1978 წლის 7 მაისს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 18 აპრილი.

№ 1070—IX

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

73 საქართველოს სს რესპუბლიკაში სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს კავშირის საბჭოს არჩევნების თბილისის ორჯონიკიძის № 678 საარჩევნო ოლქის საოლქო საარჩევნო კომისიის შემადგენლოვნების დამტკიცების შესახებ

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

„სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების დებულების“ 43-ე, 44-ე და 45-ე მუხლების საფუძველზე დამტკიცდეს საქართველოს სს რესპუბლიკაში სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს კავშირის საბჭოს არჩევნების თბილისის ორჯონიკიძის № 678 საარჩევნო ოლქის საოლქო საარჩევნო კომისია საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, მშრომელთა საზოგადოებებისა და კოლექტივების შემდეგი წარმომადგენლების შემადგენლობით:

საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე.

ნათელა ილიას ასული **ლალიძე** — ქ. თბილისის ორჯონიკიძის რაიონული კომუნისტური ორგანიზაციისაგან.

საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე:

შურა ვარლამის ძე **შველიძე** — თბილისის ტყავ-საგალანტერიო ფაბრიკის მუშების, ინჟინერ-ტექნიკური მუშაკებისა და მოსამსახურეებისაგან.

საოლქო საარჩევნო კომისიის მდივანი:

ანა ილიას ასული **ჯაფარიძე** — მედიცინის მუშაკთა პროფკავშირის თბილისის № 1 ბავშვთა ინფექციური საავადმყოფოს პირველადი ორგანიზაციისაგან.

საოლქო საარჩევნო კომისიის წევრები:

გალინა პავლეს ასული **პრილიპკო** — წითელი ჯვრის საზოგადოების თბილისის ა. ს. პუშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის პირველადი ორგანიზაციისაგან;

ზურაბ დავითის ძე **მეტონიძე** — თბილისის № 3 ტრიკოტაჟის ფაბრიკის მუშების, ინჟინერ-ტექნიკური მუშაკებისა და მოსამსახურეებისაგან;

მერი ერმალოვის ასული **სუხიშვილი** — „ბუნების დაცვის“ საზოგადოების თბილისის ორჯონიკიძის რაიონული ორგანიზაციისაგან;

გრიზილდა ოთარის ასული **ბეჟუაშვილი** — წყნეთის № 12 სამკერვალო ფაბრიკის მუშების, ინჟინერ-ტექნიკური მუშაკებისა და მოსამსახურეებისაგან;

თამაზ მიხეილის ძე **ურდია** — არმიის, ავიაციისა და ფლოტის ხელშეწყობი ნებაყოფლობითი საზოგადოების თბილისის საინსტრუმენტო ქარხნის პირველადი ორგანიზაციისაგან;

კიჭიკო ალექსის ძე **წიკლაური** — თეთრი წყაროს რაიონის ასურეთის მეცხოველეობის საბჭოთა მეურნეობის მუშა-მოსამსახურეებისაგან;

ალექსი გერასიმეს ძე **სამურგანოვი** — საქართველოს ახალგაზრდობის ლენინური კომუნისტური კავშირის წალკის რაიონული ორგანიზაციისაგან;

ვარლამ მიხეილის ძე დოლიძე — თიანეთის რაიონის ერწოს მეცხოველეობის საბჭოთა მეურნეობის მუშა-მოსამსახურეებისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 28 აპრილი.

№ 1080—IX

საქართველოს სსრ მახსრე მონევეის უმაღლესი საბჭოს რიგგარეშე მერვე სესიის მიერ მიღებული კანონები და დადგენილებები

დადგენილება

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

74 საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის საბოლოო ტექსტის მოსამზადებელი სარედაქციო კომისიის შემადგენლის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

შეიქმნას საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის საბოლოო ტექსტის მოსამზადებელი სარედაქციო კომისია შემდეგი შემადგენლობით:

სარედაქციო კომისიის თავმჯდომარე:

ე. ა. შევარდნაძე

სარედაქციო კომისიის წევრები:

გ. გ. აბაშიძე

ო. ბ. აბაშიძე

ა. ი. აზიროვი

მ. ფ. ალიევი

ა. ა. ბაგიროვი

ს. ა. ბაირამოვა

თ. მ. ბარიგინი

გ. ვ. ბედიენიშვილი

რ. ა. ბეთევი

ნ. ტ. გაფრინდაშვილი

ი. დ. გელაშვილი

პ. გ. გილაშვილი

რ. მ. გიორგაძე

ტ. მ. გოლოვინოვა

ნ. ვ. გურგენიძე

დ. ნ. დვალიშვილი

დ. დ. დიასამიძე

ვ. ა. დოლიძე

შ. მ. ეცადაშვილი

ნ. ვ. ვალიშვილი

ბ. ი. ვაშაკიძე

ო. ვ. თაქთაქიშვილი

ი. თ. თოდუა

გ. მ. თუთარაშვილი

ა. ნ. ინაური

პ. მ. კაწაკოვი

ა. გ. კარანაძე

ო. ნ. კარბა

შ. დ. კიკნაძე

გ. ვ. კოლბინი

ვ. ა. კოჩიანი

ო. თ. კულიშვილი

გ. ნ. კურტანიძე

თ. ვ. ლაშქარაშვილი

ბ. თ. ლობჯანიძე
კ. ა. ლორთქიფანიძე
ჰ. ი. მარდანიოვი
გ. დ. მგელაძე
მ. ა. მეზვრიშვილი
ო. ვ. მელქაძე
თ. ნ. მენთეშაშვილი
თ. ი. მოსაშვილი
დ. ნ. მოსესოვი
ა. მ. ოვერჩუკი
თ. ვ. ოსეფაიშვილი
ზ. ა. პატარიძე
ჯ. ი. პატიაშვილი
ნ. დ. რუხაძე
ფ. ს. სანაკოევი
ნ. რ. საჯაია
ვ. მ. სირაძე
ო. ნ. სულაძე
ი. ნ. ტარკილი
მ. ა. ფოკაიდი
ტ. ი. ქართველიშვილი
მ. მ. ქაჯაია

ო. დ. ქინქლაძე
რ. მ. ღლონტი
თ. ა. ყუფუნია
ჟ. კ. შარტავა
თ. ე. შერვაშიძე
ბ. ვ. შინკუბა
ა. ა. შუმანაშვილი
ო. ე. ჩერქეზია
ვ. დ. ჩიქოვანი
ტ. ნ. ჩხაიძე
ზ. ა. ჩხეიძე
დ. ი. ჩხიკვიშვილი
ლ. გ. ჩუხრაი
ე. ს. ცირამუა
ი. ნ. ციციშვილი
ნ. პ. ჭელიძე
ნ. ა. ჭითანავა
ს. ე. ხაბეიშვილი
მ. მ. ხანანაშვილი
ე. კ. ხარაძე
ჟ. ა. ხიმშიაშვილი
ვ. მ. ხინთბა

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.
თბილისი, 1978 წლის 14 აპრილი.

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის
უმაღლესი საბჭოს

დ ე კ ლ რ ა ც ი ა

75

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონს-
ტიტუციის (ძირითადი კანონის) მიღებისა და გამოცხადების
შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო,
რომელიც საქართველოს სსრ ხალხის სახელით მოქმედებს და მის სუვერენულ
ნებას გამოხატავს, იღებს საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლი-
კის კონსტიტუციას (ძირითად კანონს) და აცხადებს, რომ იგი ძალაში შედის
1978 წლის 15 აპრილიდან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.
თბილისი, 1978 წლის 15 აპრილი.

საქართველოს საგზოთა სოციალისტური რესპუბლიკის

კონსტიტუცია

(ძირითადი კანონი)

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვებისა და საბჭოების ხელისუფლების დამყარების შედეგად ჩვენი ქვეყნის მშრომელებმა ვ. ი. ლენინის მიერ შექმნილი კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით განაზორციელეს ძირეული სოციალურ-ეკონომიკური გარდაქმნები, დაიცვეს სოციალიზმის მონაპოვარნი და ააშენეს განვითარებული სოციალისტური საზოგადოება — მშრომელ ადამიანთა ჭეშმარიტი თავისუფლების საზოგადოება, სადაც შექმნილია მძლავრი საწარმოო ძალები, განუხრელად უმჯობესდება ხალხის კეთილდღეობა და მალდება კულტურა, მტკიცდება მუშათა კლასის, კოლმეურნე გლეხობისა და სახალხო ინტელიგენციის ურღვევი კავშირი.

დიდმა ოქტომბერმა გადაწყვეტი როლი შეასრულა ქართველი ხალხის ბედის განსაზღვრაში. კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით, საბჭოთა რუსეთის ძმური დახმარებით 1921 წლის 25 თებერვალს საქართველოში გაიმარჯვა საბჭოთა ხელისუფლებამ.

საქართველოს ნებაყოფლობითმა გაერთიანებამ საბჭოთა რესპუბლიკებთან ერთიან ოჯახად განაპირობა ქართველი ხალხის განვითარება და აღმავლობა.

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა თანასწორუფლებიანი რესპუბლიკაა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის შემადგენლობაში, რომელიც განასახიერებს საბჭოთა ხალხის სახელმწიფოებრივ ერთიანობას, აკავშირებს ყველა ერსა და ეროვნებას კომუნისმის ერთობლივი მშენებლობისათვის.

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ხალხი, ხელმძღვანელობს რა მეცნიერული კომუნისმის იდეებით, თვლის რა თავს მთელი საბჭოთა ხალხის განუყოფელ ნაწილად, იცავს რა საქართველოს სსრ 1922 წლის კონსტიტუციის, საქართველოს სსრ 1927 წლის კონსტიტუციის, საქართველოს სსრ 1937 წლის კონსტიტუციის იდეებისა და პრინციპების მემკვიდრეობითობას და შესაბამისად სსრ კავშირის კონსტიტუციისა (ძირითადი კანონისა), რომელმაც დაამკვიდრა სსრ კავშირის საზოგადოებრივი წესწყობილებების და პოლიტიკის საფუძვლები, განსაზღვრა მოქალაქეთა უფლებანი, თავისუფლებანი და მოვალეობანი, სოციალისტური საერთო-სახალხო სახელმწიფოს ორგანიზაციის პრინციპები და მიზნები, იღებს და საქვეყნოდ აცხადებს ამ კონსტიტუციას.

I

საქართველოს სსრ საზოგადოებრივი წესწყობილებისა და პოლიტიკის საფუძვლები

თ ა ვ ი 1

პოლიტიკური სისტემა

მუხლი 1. საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა არის სოციალისტური საერთო-სახალხო სახელმწიფო, რომელიც მუშების, გლეხებისა და ინტელიგენციის, რესპუბლიკის ყველა ერისა და ეროვნების მშრომელთა ნებასა და ინტერესებს გამოხატავს.

მუხლი 2. საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში მთელი ძალაუფლება ხალხს ეკუთვნის.

ხალხი სახელმწიფო ხელისუფლებას ახორციელებს სახალხო დემუტატთა საბჭოების მეშვეობით, რომლებიც საქართველოს სსრ პოლიტიკურ საფუძველს შეადგენენ.

ყველა სხვა სახელმწიფო ორგანო ექვემდებარება სახალხო დემუტატთა საბჭოების კონტროლს და ანგარიშვალდებულია მათ წინაშე.

მუხლი 3. საბჭოთა სახელმწიფოს ორგანიზაციასა და საქმიანობას საფუძვლად უდევს დემოკრატიული ცენტრალიზმის პრინციპი — ქვემოდან ზემოთ სახელმწიფო ხელისუფლების ყველა ორგანოს არჩევითობა, მათი ანგარიშვალდებულება ხალხის წინაშე. ქვემდგომი ორგანოებისათვის ზემდგომი ორგანოების გადაწყვეტილებათა სრულყოფილობა. დემოკრატიული ცენტრალიზმი ერთიან ხელმძღვანელობას უზამებს ადგილობრივ ინიციატივასა და შემოქმედებითს აქტიურობას, თითოეული სახელმწიფო ორგანოსა და თანამდებობის პირის პასუხისმგებლობას დაკისრებული საქმისათვის.

მუხლი 4. საბჭოთა სახელმწიფო და მისი ყველა ორგანო მოქმედებენ სოციალისტური კანონიერების საფუძველზე, უზრუნველყოფენ მართლწიარების, საზოგადოების ინტერესების, მოქალაქეთა უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვას.

სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანიზაციები და თანამდებობის პირნი მოვალენი არიან იცავდნენ სსრ კავშირის კონსტიტუციას, საქართველოს სსრ კონსტიტუციასა და საბჭოთა კანონებს.

მუხლი 5. სახელმწიფოებრივი ცხოვრების უმნიშვნელოვანესი საკითხები საყოველთაო-სახალხოდ განიხილება, აგრეთვე გადაეცემა საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრისათვის (რეფერენდუმისათვის).

მუხლი 6. საბჭოთა საზოგადოების ხელმძღვანელი და წარმართველი ძალა, მისი პოლიტიკური სისტემის, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების ბირთვია საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია. საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია ხალხისათვის არსებობს და ხალხს ემსახურება.

მარქსისტულ-ლენინური მოძღვრებით შეიარაღებული კომუნისტური პარტია განსაზღვრავს საზოგადოების განვითარების გენერალურ პერსპექტივას, სსრ კავშირის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის გეზს, ხელმძღვანელობს საბჭოთა ხალხის დიად აღმშენებლობითს საქმიანობას, გეგმაზომიერ, მეცნიერულად დასაბუთებულ ხასიათს ანიჭებს მის ბრძოლას კომუნიზმის გამარჯვებისათვის.

ყველა პარტიული ორგანიზაცია მოქმედებს სსრ კავშირის კონსტიტუციის ფარგლებში.

მუხლი 7. პროფესიული კავშირები, სრულიად საკავშირო ახალგაზრდათა ლენინურ, კომუნისტური კავშირი, კოოპერაციული და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციები თავიანთი საწესდებო ამოცანების შესაბამისად მონაწილეობენ სახელმწიფო და საზოგადოებრივი საქმეების მართვაში, პოლიტიკური, სამეურნეო და სოციალურ-კულტურული საკითხების გადაწყვეტაში.

მუხლი 8. შრომითი კოლექტივები მონაწილეობენ სახელმწიფო და საზოგადოებრივ საქმეთა განხილვასა და გადაწყვეტაში, წარმოებისა და სოციალური განვითარების დაგეგმვაში, კადრების მომზადებასა და განაწილებაში, საწარმოთა და დაწესებულებათა მართვის, შრომისა და ყოფა-ცხოვრების პირობების გაუმჯობესების, იმ სახსრების გამოყენების საკითხთა განხილვასა და გადაწყვეტაში, რომლებიც განკუთვნილია წარმოების განვითარებისათვის, აგრეთვე სოციალურ-კულტურული ღონისძიებებისა და მატერიალური წახალისებისათვის.

შრომითი კოლექტივები ავითარებენ სოციალისტურ შეჯიბრებას, ხელს უწყობენ მუშაობის მოწინავე მეთოდების გავრცელებას, შრომის დისციპლინის განმტკიცებას. თავიანთ წევრებს ზრდიან კომუნისტური ზნეობის სულისკვეთებით, ზრუნავენ მათი პოლიტიკური შეგნებულობის კულტურისა და პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის.

მუხლი 9. საბჭოთა საზოგადოების პოლიტიკური სისტემის განვითარების ძირითადი მიმართულებაა სოციალისტური დემოკრატიის შემდგომი გაფართოება: მოქალაქეთა სულ უფრო ფართო მონაწილეობა სახელმწიფოსა და საზოგადოების საქმეთა მართვაში, სახელმწიფო აპარატის სრულყოფა, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების აქტიურობის ამაღლება, სახალხო კონტროლის გაძლიერება, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ცხოვრების სამართლებრივი საფუძვლის განმტკიცება, საჯაროობის გაფართოება, საზოგადოებრივი აზრის მუდამ გათვალისწინება.

თ ა ვ ი 2

ეკონომიკური სისტემა

მუხლი 10. საქართველოს სსრ ეკონომიკური სისტემის საფუძველს შეადგენს წარმოების საშუალებათა სოციალისტური საკუთრება სახელმწიფო (საერთო-სახალხო) და საკოლმეურნეო-კოოპერაციული საკუთრების ფორმით.

სოციალისტური საკუთრებაა აგრეთვე პროფკავშირულ და სხვა საზოგა-

დოგზრივ ორგანიზაციათა ქონება, რომელიც მათ საწესდებო ამოცანების განსახორციელებლად სჭირდებათ.

სახელმწიფო იცავს სოციალისტურ საკუთრებას და ქმნის მისი შემდგომი ზრდის პირობებს.

არავის არა აქვს უფლება პირადი გამორჩენის და სხვა ანგარებითი მიზნით გამოიყენოს სოციალისტური საკუთრება.

მუხლი 11. სახელმწიფო საკუთრება მთელი საბჭოთა ხალხის საერთო კუთვნილება, სოციალისტური საკუთრების ძირითადი ფორმაა.

მხოლოდ და მხოლოდ სახელმწიფოს საკუთრებას შეადგენს: მიწა, მისი წიაღი, წყალი, ტყე. სახელმწიფოს ეკუთვნის წარმოების ძირითადი საშუალებანი მრეწველობაში, მშენებლობასა და სოფლის მეურნეობაში, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის საშუალებანი, ბანკები, სახელმწიფოს მიერ ორგანიზებული სავაჭრო, კომუნალური და სხვა საწარმოების ქონება, ძირითადი საქალაქო საბინაო ფონდი, აგრეთვე სახელმწიფოს ამოცანათა განხორციელებისათვის საჭირო სხვა ქონება.

მუხლი 12. კოლმეურნეობებისა და სხვა კოოპერაციული ორგანიზაციების, მათი გაერთიანებების საკუთრება წარმოების საშუალებანი და სხვა ქონება, რომელიც სჭირდებათ მათ საწესდებო ამოცანების განხორციელებისათვის.

მიწა, რომელიც კოლმეურნეობებს უკავიათ, მათ აქვთ მიჩენილი უსასყიდლო და უფადო სარგებლობისათვის.

სახელმწიფო ხელს უწყობს სახელმწიფო-კოოპერაციული საკუთრების განვითარებას და მის დაახლოებას სახელმწიფო საკუთრებასთან.

კოლმეურნეობები, ისევე როგორც სხვა მიწათმოსარგებლენი, ვალდებული არიან ეფექტიანად იყენებდნენ მიწას, უფროხილდებოდნენ მას, ზრდიდნენ მის ნაყოფიერებას.

მუხლი 13. საქართველოს სსრ მოქალაქეების პირადი საკუთრების საფუძველს შეადგენს შრომითი შემოსავალი. პირად საკუთრებაში შეიძლება იყოს საყოფაცხოვრებო, პირადი მოხმარების, კეთილმოწყობისა და დამხმარე საოჯახო მეურნეობის საგნები, საცხოვრებელი სახლი და შრომითი დანაზოგი. მოქალაქეთა პირად საკუთრებას და მისი მემკვიდრეობის უფლებას სახელმწიფო იცავს.

მოქალაქეებს შეიძლება სარგებლობისათვის ჰქონდეთ მიწის ნაკვეთები, რომლებიც მათ კანონით დადგენილი წესით ეძლევათ დამხმარე მეურნეობის გაძღოლისათვის (კერძოდ, პირუტყვისა და ფრინველის საყოლადა), მეზღვეობისა და მეზოტენეობისათვის, აგრეთვე ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობისათვის. მოქალაქენი ვალდებული არიან რაციონალურად გამოიყენონ მათთვის მიცემული მიწის ნაკვეთები. სახელმწიფო და კოლმეურნეობები ხელს უწყობენ მოქალაქეებს დამხმარე მეურნეობის გაძღოლაში.

ქონება, რომელიც პირად საკუთრებად ან სარგებლობისათვის აქვთ მოქალაქეებს, არ შეიძლება იყოს არაშრომითი შემოსავლის წყარო და გამოყენებულ იქნეს საზოგადოების ინტერესების საზიანოდ.

მუხლი 14. საზოგადოებრივი სიმდიდრის ზრდის, ხალხისა და თითოეული საბჭოთა ადამიანის კეთილდღეობის გაუმჯობესების წყაროა საბჭოთა ადამიანების შრომა, რომელიც თავისუფალია ექსპლოატაციისაგან.

შესაბამისად სოციალიზმის პრინციპისა: „თითოეულისაგან — უნარის მიხედვით, თითოეულს — შრომის მიხედვით“, სახელმწიფო ახორციელებს კონტროლს შრომისა და მოხმარების ოდენობისადმი. იგი განსაზღვრავს დასაბეგრი შემოსავლის გადასახადის ოდენობას.

საზოგადოებრივად სასარგებლო შრომა და მისი შედეგები განსაზღვრავენ ადამიანის მდგომარეობას საზოგადოებაში. სახელმწიფო ერთმანეთს უხამებს მატერიალურ და მორალურ სტიმულებს, ახალისებს ნოვატორობას, შრომისადნინ შემოქმედებითს დამოკიდებულებას და ამით ხელს უწყობს იმას, რომ შრომა პირველ სასიცოცხლო მოთხოვნილებად გადაეჭყეს ყოველ საბჭოთა ადამიანს.

მუხლი 15. სოციალიზმის დროს საზოგადოებრივი წარმოების უზენაესი მიზანია რაც შეიძლება სრულად დააკმაყოფილოს ადამიანთა მზარდი მატერიალური და სულიერი მოთხოვნილებანი.

სახელმწიფო ეყრდნობა მშრომელთა შემოქმედებითს აქტიურობას, სოციალისტურ შეჯიბრებას, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის მიღწევებს, სრულყოფს ეკონომიკისადმი ხელმძღვანელობის ფორმებსა და მეთოდებს და ამით უზრუნველყოფს შრომის ნაყოფიერების ზრდას, წარმოების ეფექტიანობისა და მუშაობის ხარისხის ამაღლებას, სახალხო მეურნეობის დინამიკურ, გეგმაზომიერ და პროპორციულ განვითარებას.

მუხლი 16. საქართველოს სსრ ეკონომიკა შემადგენელი ნაწილია ერთიანი სახალხო-სამეურნეო კომპლექსისა, რომელიც სსრ კავშირის ტერიტორიაზე საზოგადოებრივი წარმოების, განაწილებისა და გაცვლის ყველა რგოლს მოიცავს

ეკონომიკის ხელმძღვანელობა ხორციელდება ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმების საფუძველზე, დარგობრივი და ტერიტორიული პრინციპების გათვალისწინებით ისეთ პირობებში, როცა ცენტრალიზებული მართვა შეხამებულია საწარმოების, გაერთიანებებისა და სხვა ორგანიზაციების სამეურნეო დამოუკიდებლობასთან და ინიციატივასთან. ამასთან აქტიურად გამოიყენება სამეურნეო ანგარიში, მოგება, თვითღირებულება, ახვა ეკონომიკური ბერკეტები და სტიმულები.

მუხლი 17. საქართველოს სს რესპუბლიკაში კანონის შესაბამისად ნებადართულია ინდივიდუალური შრომითი საქმიანობა შინამრეწველურ-ხელოსნური სარეწების, სოფლის მეურნეობის, მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების სფეროში, აგრეთვე საქმიანობის სხვა სახეობანი, რომლებიც დაფუძნებულა მხოლოდ და მხოლოდ მოქალაქეთა და მათი ოჯახის წევრთა პირად შრომაზე, სახელმწიფო აწესრიგებს ინდივიდუალურ შრომითს საქმიანობას, უზრუნველყოფს მის გამოყენებას საზოგადოების ინტერესებისათვის.

მუხლი 18. ახლანდელი და მომავალი თაობების ინტერესებისათვის საქართველოს სს რესპუბლიკაში ხორციელდება საპირო ღონისძიებანი მიწისა და

მისი წილის, წყლის რესურსების, მცენარეული და ცხოველთა სამყაროს დაცვისა და მეცნიერულად დასაბუთებული, რაციონალური გამოყენების მიზნით, ჰაერისა და წყლის სისუფთავის შესანარჩუნებლად, ბუნებრივ სიმდიდრეთა აღდგენა-გამრავლებისა და ადამიანის გარემომცველი ბუნების გაუმჯობესების მიზნით.

თ ა ვ ი მ

სოციალური განვითარება და კულტურა

მუხლი 19. საქართველოს სსრ სოციალურ საფუძველს შეადგენს მუშების, გლეხებისა და ინტელიგენციის ურდვევი კავშირი.

სახელმწიფო ხელს უწყობს საზოგადოების სოციალური ერთგვარონობის გაძლიერებას — კლასობრივი განსხვავებების, ქალაქსა და სოფელს, გონებრივ და ფიზიკურ შრომას შორის არსებითი განსხვავებების მოსპობას, სსრ კავშირის ყველა ერისა და ეროვნების ყოველმხრივ განვითარებასა და დაახლოებას.

მუხლი 20. შესაბამისად კომუნისტური იდეალისა — „თითოეულის თავისუფალი განვითარება ყველას თავისუფალი განვითარების პირობა“ — სახელმწიფო მიზნად ისახავს გააფართოოს რეალური შესაძლებლობანი მოქალაქეთა მიერ თავიანთი შემოქმედებითი ძალების, უნარისა და ნიჭის გამოყენებისათვის, პიროვნების ყოველმხრივი განვითარებისათვის.

მუხლი 21. სახელმწიფო ზრუნავს შრომის დაცვისა და პირობების გაუმჯობესებისათვის, მისი მეცნიერული ორგანიზაციისათვის, მძიმე ფიზიკური შრომის შემცირებისა, მერე კი მისი მთლიანად განდევნისათვის სახალხო მეურნეობის ყველა დარგში საწარმოო პროცესთა კომპლექსური მექანიზაციისა და ავტომატიზაციის საფუძველზე.

მუხლი 22. საქართველოს სს რესპუბლიკაში თანამიმდევრულად ხორციელდება პროგრამა, რომლის მიზანია, „სასოფლო-სამეურნეო შრომა გადაიქცეს ინდუსტრიული შრომის ნაირსახეობად; გაფართოვდეს სოფლად სახალხო განათლების, კულტურის, ჯანმრთელობის დაცვის, ვაჭრობისა და საზოგადოებრივი კვების, საყოფაცხოვრებო მომსახურებისა და კომუნალური მეურნეობის დაწესებულებათა ქსელი; გარდაიქმნას სოფლები კეთილმოწყობილ დაბედად.

მუხლი 23. შრომის ნაყოფიერების ზრდის საფუძველზე სახელმწიფო განუხრელად ახორციელებს კურსს, რომ აამაღლოს შრომის ანაზღაურების დონე, მშრომელთა რეალური შემოსავალი.

საბჭოთა ადამიანების მოთხოვნისა და უფრო სრულად დაკმაყოფილების მიზნით იქმნება მოხმარების საზოგადოებრივი ფონდები. საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და შრომითი კოლექტივების ფართო მონაწილეობით სახელმწიფო უზრუნველყოფს ამ ფონდების ზრდას და სამართლიან განაწილებას.

მუხლი 24. საქართველოს სს რესპუბლიკაში მოქმედებს და ვითარდება ჯანმრთელობის დაცვის, სოციალური უზრუნველყოფის, ვაჭრობისა და საზოგა-

დობრივი კვების, საყოფაცხოვრებო მომსახურებისა და კომუნალური მეურნეობის სახელმწიფო სისტემები.

სახელმწიფო ხელს უწყობს კოოპერაციული და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების საქმიანობას მოსახლეობის მომსახურების ყველა სფეროში. იგი ხელს უწყობს მასობრივი ფიზიკური კულტურისა და სპორტის განვითარებას.

მუხლი 25. საქართველოს სს რესპუბლიკაში არსებობს და იხვეწება სახალხო განათლების ერთიანი სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს მოქალაქეთა ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ მომზადებას, ემსახურება ახალგაზრდობის კომუნისტურ აღზრდას, სულიერ და ფიზიკურ განვითარებას, ამზადებს მას შრომისა და საზოგადოებრივი საქმიანობისათვის.

მუხლი 26. საზოგადოების მოთხოვნილებათა შესაბამისად სახელმწიფო უზრუნველყოფს მეცნიერების გეგმაზომიერ განვითარებას და მეცნიერული კადრების მომზადებას, ორგანიზაციას უწევს მეცნიერული კვლევის შედეგების დანერგვას სახალხო მეურნეობისა და ცხოვრების სხვა სფეროებში.

მუხლი 27. სახელმწიფო ზრუნავს იმისათვის, რომ დაიცვას, ამრავლოს და ფართოდ გამოიყენოს სულიერი ღირებულებანი საბჭოთა ადამიანების ზნეობრივი და ესთეტიკური აღზრდისათვის, მათი კულტურული დონის ასამაღლებლად.

საქართველოს სს რესპუბლიკაში ყოველნაირად ეწყობა ხელი პროფესიული ხელოვნებისა და ხალხური მხატვრული შემოქმედების განვითარებას.

თ ა ვ ი 4

საგარეო-პოლიტიკური საქმიანობა და სოციალისტური სამშრომლოც დაცვა

მუხლი 28. საქართველოს სს რესპუბლიკა საგარეო-პოლიტიკურ საქმიანობაში ხელმძღვანელობს საგარეო პოლიტიკის მიზნებით, ამოცანებითა და პრინციპებით, რომლებიც განსაზღვრულია სსრ კავშირის კონსტიტუციით.

საქართველოს სს რესპუბლიკაში ომის პროპაგანდა აკრძალულია.

მუხლი 29. სსრ კავშირის კონსტიტუციის შესაბამისად სოციალისტური სამშობლოს დაცვა სახელმწიფოს უმნიშვნელოვანეს ფუნქციებს განეკუთვნება და მთელი ხალხის საქმეა.

სოციალისტურ მონაპოვართა, საბჭოთა ხალხის მშვიდობიანი შრომის, სახელმწიფოს სუვერენიტეტისა და ტერიტორიული მთლიანობის დაცვის მიზნით შექმნილია სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალები და დაწესებულია საყოველთაო-სამხედრო ვალდებულება.

ხალხის წინაშე სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალების მოვალეობაა საიმედოდ იცავდნენ სოციალისტურ სამშობლოს, მუდამ მზად იყვნენ ბრძოლისათვის, რათა დაუყოვნებლივ უკუაგდონ ყოველი აგრესორი.

მუხლი 30. საქართველოს სსრ მონაწილეობს ქვეყნის უშიშროებისა და

Handwritten number 75657

Handwritten notes and stamps at the bottom right of the page.

თავდაცვისუნარიანობის უზრუნველყოფაში, ყველა საჭირო საშუალებით სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალების აღჭურვაში.

სახელმწიფო ორგანოების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, თანამდებობის პირებისა და მოქალაქეების მოვალეობებს ქვეყნის უშიშროების უზრუნველყოფისა და მისი თავდაცვისუნარიანობის განმტკიცების საქმეში განსაზღვრავს სსრ კავშირის კანონმდებლობა.

II

სახელმწიფო და პიროვნება

თ ა ვ ი 5

საქართველოს სსრ მოქალაქეობა. მოქალაქეთა თანასწორუფლებიანობა

მუხლი 31. სსრ კავშირში დაწესებული ერთიანი საკავშირო მოქალაქეობის შესაბამისად საქართველოს სსრ ყოველი მოქალაქე სსრ კავშირის მოქალაქეა.

საბჭოთა მოქალაქეობის შექმნისა და დაკარგვის საფუძველს და წესს განსაზღვრავს კანონი სსრ კავშირის მოქალაქეობის შესახებ.

სხვა მოკავშირე რესპუბლიკების მოქალაქეები საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე სარგებლობენ საქართველოს სსრ მოქალაქეთა თანაბარი უფლებებით.

საქართველოს სსრ მოქალაქეები საზღვარგარეთ სარგებლობენ საბჭოთა სახელმწიფოს დაცვითა და მფარველობით.

მუხლი 32. საქართველოს სსრ მოქალაქენი თანასწორი არიან კანონის წინაშე წარმოშობის, სოციალური და ქონებრივი მდგომარეობის, რასობრივი და ეროვნული კუთვნილების, სქესის, განათლების, ენის, რელიგიისადმი დამოკიდებულების, საქმიანობის სახეობისა და ხასიათის, საცხოვრებელი ადგილისა და სხვა გარემოებების მიუხედავად.

საქართველოს სსრ მოქალაქეთა თანასწორუფლებიანობა უზრუნველყოფილია ეკონომიკური, პოლიტიკური, სოციალური და კულტურული ცხოვრების ყველა დარგში.

მუხლი 33. საქართველოს სს რესპუბლიკაში ქალსა და მამაკაცს თანასწორი უფლებები აქვთ.

ამ უფლებათა განხორციელებას უზრუნველყოფს ქალებისათვის მამაკაცების თანასწორ შესაძლებლობათა მინიჭება განათლებისა და პროფესიული მომზადების მიღებაში: შრომისა და მის ანაზღაურებაში, სამუშაოზე დაწინაუ-

რებაში, საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ და კულტურულ საქმიანობაში, აგრეთვე სპეციალური ღონისძიებანი ქალის შრომისა და ჯანმრთელობის დასაცავად; ისეთი პირობების შექმნა, რომლებიც საშუალებას აძლევენ ქალებს შრომა შეუხამონ დედობას: დედათა და ბავშვთა სამართლებრივი დაცვა, მატერიალური და მორალური მხარდაჭერა, მათ შორის ორსული ქალებისა და დედებისათვის ფასიანი შენობებისა და სხვა შეღავათების მიცემა, მცირეწლოვან ბავშვთა დედების სამუშაო დროის თანდათან შემცირება.

მუხლი 34. საქართველოს სსრ სხვადასხვა რაისისა და ეროვნების მოქალაქეებს თანასწორი უფლებები აქვთ.

ამ უფლებათა განხორციელებას უზრუნველყოფს სსრ კავშირის ყველა ერისა და ეროვნების ყოველმხრივი განვითარებისა და დაახლოების პოლიტიკა, ნოქალაქეთა აღზრდა საბჭოთა პატრიოტიზმისა და სოციალისტური ინტერნაციონალიზმის სულისკვეთებით, დედაენისა და სსრ კავშირის სხვა ხალხთა ენების გამოყენების შესაძლებლობა.

მოქალაქეთა უფლებების ყოველგვარი, პირდაპირი თუ არაპირდაპირი, შეზღუდვა, რასობრივი და ეროვნული ნიშნების მიხედვით მოქალაქეთა პირდაპირი თუ არაპირდაპირი უპირატესობების დაწესება, ისევე როგორც რასობრივი ან ეროვნული განსაკუთრებულობის, შუღლისა ან უგულვებელყოფის ყოველგვარი აღადგება, — კანონით ისჯება.

მუხლი 35. უცხოელ მოქალაქეებსა და მოქალაქეობის არმქონე პირებს საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში გარანტირებული აქვთ კანონით გათვალისწინებული უფლებანი და თავისუფლებანი, მათ შორის იმის უფლება, რომ მიმართონ სასამართლოსა და სხვა სახელმწიფო ორგანოებს მათი პირადი, ქონებრივი, ოჯახური და სხვა უფლებების დასაცავად.

საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე მყოფი უცხოელი მოქალაქენი და მოქალაქეობის არმქონე პირნი მოვალენი არიან პატივი სცენ სსრ კავშირის კონსტიტუციას, საქართველოს სსრ კონსტიტუციას და დაიცვან საბჭოთა კანონები.

მუხლი 36. საქართველოს სსრ რესპუბლიკა თავშესაფრის უფლებას აძლევს უცხოელებს, რომლებსაც დევნიან მშრომელთა ინტერესებისა და მშვიდობის საქმის დაცვისათვის, რევოლუციურ და ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მოძრაობაში მონაწილეობისათვის, პროგრესული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური, მეცნიერული ან სხვაგვარი შემოქმედებითი საქმიანობისათვის.

თ ა ვ ი 6

საპარტიველოს სსრ მოქალაქეთა ძირითადი უფლებანი, თავისუფლებანი და მოვალეობანი

მუხლი 37. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს სრულად აქვთ მინიჭებული სოციალურ-ეკონომიკური, პოლიტიკური და პირადი უფლებები და თავისუფლებები, რომლებიც გამოცხადებული და გარანტირებულია სსრ კავშირის კონსტიტუციით, საქართველოს სსრ კონსტიტუციითა და საბჭოთა კანონებით.

სოციალისტური წესწყობილება უზრუნველყოფს მოქალაქეების უფლებათა და თავისუფლებათა გაფართოებას. მათი ცხოვრების პირობების განუწყვეტელ გაუმჯობესებას სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული განვითარების პროგრამების შესრულების კვალობაზე.

მოქალაქეთა მიერ უფლებებისა და თავისუფლებების გამოყენება არ უნდა ვნებდეს საზოგადოებისა და სახელმწიფოს ინტერესებს, სხვა მოქალაქეთა უფლებებს.

მუხლი 38. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ შრომის უფლება — ანუ უფლება მიიღონ გარანტირებული სამუშაო შრომის რაოდენობისა და ხარისხის შესაბამისი ანაზღაურებით, რომელიც არ უნდა იყოს სახელმწიფოს მიერ დაწესებულ მინიმალურ ოდენობაზე ნაკლები, — მათ შორის უფლება — აირჩიონ პროფესია, საქმიანობისა და სამუშაოს სახეობა მოწოდების, უნარის, პროფესიულ მომზადების, განათლების შესაბამისად და საზოგადოებრივ მოთხოვნილებათა გათვალისწინებით.

ამ უფლებას უზრუნველყოფს მეურნეობის სოციალისტური სისტემა. საწარმოო ძალების განუხრელი ზრდა, უფასო პროფესიული სწავლება, შრომითი კვალიფიკაციის ამაღლება და ახალ სპეციალობათა სწავლება, პროფესიული ორიენტაციისა და შრომითი მოწყობის სისტემათა განვითარება.

მუხლი 39. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ დასვენების უფლება.

ამ უფლებას უზრუნველყოფს მუშა-მოსამსახურეთათვის არა უმეტეს 41-საათიანი სამუშაო კვირის დაწესება და მთელი რიგი პროფესიებისა და წარმოებებისათვის დადგენილი შემცირებული სამუშაო დღე, ღამით მუშაობის შემცირებული ხანგრძლივობა; ყოველწლიური ხელფასიანი შვებულებების მიცემა, ყოველკვირეული დასვენების დღეები, აგრეთვე კულტურულ-საგანმანათლებლო და გამაჯანსაღებელ დაწესებულებათა ქსელის გაფართოება, მასობრივი სპორტის, ფიზიკური კულტურისა და ტურიზმის განვითარება, საცხოვრებელ ადგილზე დასვენების ხელშემწყობი შესაძლებლობებისა და თავისუფალი დროის რაციონალურად გამოყენების სხვა პირობების შექმნა.

კოლმეურნეთა სამუშაო დროისა და დასვენების ხანგრძლივობას აწესრიგებენ კოლმეურნეობები.

მუხლი 40. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ ჯანმრთელობის დაცვის უფლება.

ამ უფლებას უზრუნველყოფს ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო დაწესებულებათა მიერ გაწეული უფასო კვალიფიკაციური სამედიცინო დახმარება, მოქალაქეთა სამკურნალო და ჯანმრთელობის გასაკაჟებელ დაწესებულებათა ქსელის გაფართოება; უსაფრთხოების ტექნიკისა და საწარმოო სანიტარიის განვითარება და სრულყოფა; ფართო პროფილაქტიკური ღონისძიებების განხორციელება; გარემოს გაჯანსაღების ღონისძიებანი; განსაკუთრებული ზრუნვა მოზარდი თაობის ჯანმრთელობისათვის, კერძოდ — აკრძალვა ბავშვთა შრომისა, რომელიც დაკავშირებული არ არის სწავლებასა და შრომით აღზრდასთან; დაავადებათა თავიდან აცილებისა და შემცირების, მოქალაქეთა ხანგრძლივი აქტიური ცხოვრების უზრუნველსაყოფად მეცნიერული კვლევის განვითარება.

მუხლი 41. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს სიბერეში, ავადმყოფობის, შრომის უნარის მთლიანად ან ნაწილობრივ დაკარგვის, აგრეთვე მარჩენალის დაკარგვის შემთხვევაში აქვთ მატერიალური უზრუნველყოფის უფლება.

ამ უფლებას უზრუნველყოფს მუშების, მოსამსახურეებისა და კოლმეურნეების სოციალური დაზღვევა, დახმარება დროებითი შრომისუუნარობის გამო; პენსიები ასაკის, ინვალიდობისა და მარჩენალის დაკარგვის გამო, რომლებიც გაიცემა სახელმწიფოსა და კოლმეურნეობების ხარჯზე; იმ მოქალაქეთა შრომითი მოწყობა, რომლებმაც ნაწილობრივ დაკარგეს შრომის უნარი; ზრუნვა ღრმად მოხუცებულ მოქალაქეებსა და ინვალიდებზე; სოციალური უზრუნველყოფის სხვა ფორმები

მუხლი 42. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ ბინის უფლება.

ამ უფლებას უზრუნველყოფს სახელმწიფო და საზოგადოებრივი საბინაო ფონდის განვითარება და დაცვა, კოოპერაციული და ინდივიდუალური საბინაო მშენებლობის ხელშეწყობა, კეთილმოწყობილი ბინების მშენებლობის პროგრამის განხორციელების კვალობაზე გამოყოფილი საცხოვრებელი ფართობის სამართლიანი განაწილება საზოგადოებრივი კონტროლის გაწევით, აგრეთვე ბინის ქირისა და კომუნალური მომსახურების გადასახდელის სიმცირე. საქართველოს სსრ მოქალაქენი მოვალენი არიან გაუფრთხილდნენ მათთვის მიცემულ ბინას.

მუხლი 43. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ განათლების უფლება.

ამ უფლებას უზრუნველყოფს ყველა სახეობის უფასო განათლება, ახალგაზრდობის საყოველთაო-სავალდებულო საშუალო განათლების განხორციელება, პროფესიულ-ტექნიკური, საშუალო სპეციალური და უმაღლესი განათლების ფართოდ განვითარება ცხოვრებასა და წარმოებასთან სწავლების კავშირის საფუძველზე; დაუსწრებელი და საღამოს განათლების განვითარება; სახელმწიფო სტიპენდიებისა და შეღავათების მიცემა მოსწავლეებისა და სტუდენტებისათვის; სასკოლო სახელმძღვანელოების უფასო გაცემა; სკოლაში დედაენაზე სწავლის შესაძლებლობა; თვითგანათლების პირობების შექმნა.

მუხლი 44. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ კულტურის მიღწევებით სარგებლობის უფლება.

ამ უფლებას უზრუნველყოფს სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ფონდებში არსებული სამამულო და მსოფლიო კულტურის ღირებულებათა საყოველთაო მისაწვდომობა; რესპუბლიკის ტერიტორიაზე კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებათა განვითარება და თანაბარზომიერი განლაგება, ტელევიზიისა და რადიოს, წიგნის გამოცემის საქმისა და პერიოდული პრესის, უფასო ბიბლიოთეკების ქსელის განვითარება, საზღვარგარეთის სახელმწიფოებთან კულტურული გაცვლის გაფართოება.

მუხლი 45. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს კომუნისტური მშენებლობის მიზნების შესაბამისად გარანტირებული აქვთ მეცნიერული, ტექნიკური და მხატვრული შემოქმედების თავისუფლება. ამას უზრუნველყოფს მეცნიერული კვლევის, საგამომგონებლო და რაციონალიზატორული საქმიანობის ფართოდ გაშლა, ლიტერატურისა და ხელოვნების განვითარება. სახელმწიფო ქმნის სა-

ამისოდ საჭირო ნატურალურ პირობებს, მხარს უჭერს ნებაყოფლობით საზოგადოებებსა და შემოქმედებითს კავშირებს, ორგანიზაციას უწყევს გამოგონებათა და რაციონალიზატორულ წინადადებათა დანერგვას სახალხო მეურნეობასა და ცხოვრების სხვა სფეროებში.

ავტორთა, გამომგონებელთა და რაციონალიზატორთა უფლებებს სახელმწიფო იცავს.

მუხლი 46. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ უფლება მონაწილეობა მიიღონ სახელმწიფო და საზოგადოებრივ საქმეთა მართვაში, საერთო-სახელმწიფო და ადგილობრივი მნიშვნელობის კანონებისა და გადაწყვეტილებების განხილვასა და მიღებაში.

ამ უფლებას უზრუნველყოფს შესაძლებლობა აირჩიონ და არჩეულ იქნენ სახალხო დეპუტატთა საბჭოებსა და სხვა არჩევითს სახელმწიფო ორგანოებში, მონაწილეობა მიიღონ საყოველთაო-სახალხო განხილვასა და კენჭისყრაში, სახალხო კონტროლში, სახელმწიფო ორგანოების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და საზოგადოებრივი თვითმოქმედების ორგანოების მუშაობაში, შრომითს კოლექტივებსა და საცხოვრებელ ადგილას გამართულ კრებებში.

მუხლი 47. საქართველოს სსრ ყოველ მოქალაქეს აქვს უფლება შეიტანოს სახელმწიფო ორგანოებსა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში წინადადებანი მათი საქმიანობის გაუმჯობესების შესახებ, გააკრიტიკოს მუშაობაში არსებული ნაკლოვანებანი.

თანამდებობის პირნი მოვალენი არიან დადგენილ ვადაში განიხილონ მოქალაქეთა წინადადებანი და განცხადებანი, გასცენ მათ პასუხი და მიიღონ საჭირო ზომები.

კრიტიკისათვის დევნა აკრძალულია, კრიტიკისათვის მდევნელი პირნი პასუხისგებაში მიეცემაინ.

მუხლი 48. ხალხის ინტერესების შესაბამისად და სოციალისტური წესწყობილების განმტკიცება-განვითარების მიზნით საქართველოს სსრ მოქალაქეებს გარანტირებული აქვთ სიტყვის, ბეჭდვითი სიტყვის, კრებების, მიტინგების, ქუჩაში მსვლელობისა და დემონსტრაციების თავისუფლება.

ამ პოლიტიკურ თავისუფლებათა განხორციელებას უზრუნველყოფს მშრომელებისა და მათი ორგანიზაციებისათვის საზოგადოებრივი შენობების, ქუჩებისა და მოედნების დათმობა, ინფორმაციის ფართო გავრცელება, პრესის, ტელევიზიისა და რადიოს გამოყენების შესაძლებლობა.

მუხლი 49. კომუნისტური მშენებლობის მიზნების შესაბამისად საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ უფლება გაერთიანდნენ საზოგადოებრივ ორგანიზაციებად, რომლებიც ხელს უწყობენ პოლიტიკური აქტიურობისა და თვითმოქმედების განვითარებას, მათი მრავალფეროვანი ინტერესების დაკმაყოფილებას.

საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს გარანტირებული აქვთ პირობები თავიანთი საწესდებო ამოცანების წარმატებით შესრულებისათვის.

მუხლი 50. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს გარანტირებული აქვთ სინდისის თავისუფლება, ანუ უფლება — აღიარებდნენ ნებისმიერ რელიგიას ან

არ აღიარებდნენ არავითარ რელიგიას, ასრულებდნენ რელიგიურ კულტებს ან ეწეოდნენ ათეისტურ პროპაგანდას. შუღლისა და სიძულვილის გავლივება რელიგიურ რწმენასთან დაკავშირებით აკრძალულია.

საქართველოს სს რესპუბლიკაში ეკლესია გამოყოფილია სახელმწიფოსაგან და სკოლა — ეკლესიისაგან.

მუხლი 51. ოჯახს სახელმწიფო იცავს.

ქორწინებას საფუძვლად უდევს ქალისა და მამაკაცის ნებაყოფლობითი თანხმობა: მეუღლეები საეხებით თანასწორუფლებიანი არიან ოჯახურ ურთიერთობაში.

სახელმწიფო ზრუნავს ოჯახისათვის იმით, რომ ქმნის და ავითარებს საბავშვო დაწესებულებათა ფართო ქსელს, აწყობს და სრულყოფს საყოფაცხოვრებო მომსახურებას და საზოგადოებრივ კვებას, გასცემს დახმარებას ბავშვის დაბადების გამო, აძლევს მრავალშვილიან ოჯახებს დახმარებასა და შეღავათებს, აგრეთვე უწყევს ოჯახს სხვა დახმარებასა და შემწეობას.

მუხლი 52. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს გარანტირებული აქვთ პიროვნების ხელშეუხებლობა. არ შეიძლება ვისიმე დაპატიმრება ისე, თუ არ იქნა საფუძველი — სასამართლოს გადაწყვეტილება ან პროკურორის სანქცია.

მუხლი 53. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს გარანტირებული აქვთ ბინის ხელშეუხებლობა. არავის არა აქვს უფლება კანონიერი საფუძვლის უქონლად შევიდეს ბინაში იქ მცხოვრებ პირთა ნების საწინააღმდეგოდ.

მუხლი 54. მოქალაქეთა პირად ცხოვრებას, მიმოწერის, სატელეფონო საუბრებისა და სატელეგრაფო შეტყობინების საიდუმლოს კანონი იცავს.

მუხლი 55. მოქალაქეთა პიროვნების პატივისცემა, მის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვა ყველა სახელმწიფო ორგანოს, საზოგადოებრივი ორგანიზაციისა და თანამდებობის პირის მოვალეობაა.

საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ პატივისა და ღირსების, სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის, პირადი თავისუფლებისა და ქონების ხელყოფისაგან სასამართლო დაცვის უფლება.

მუხლი 56. საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ უფლება გაასაჩივრონ თანამდებობის პირების, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანოების მოქმედება. საჩივრები განხილულ უნდა იქნეს კანონით დადგენილი წესით და განსაზღვრულ ვადებში.

თანამდებობის პირთა მოქმედება, რომელიც არღვევს კანონს, ამეტებს უფლებამოსილებას, ბლალავს მოქალაქეთა უფლებებს, შეიძლება კანონით დადგენილი წესით გასაჩივრდეს სასამართლოში.

საქართველოს სსრ მოქალაქეებს აქვთ უფლება აინაზღაურონ ზარალი, რომელიც უკანონო მოქმედებით მიაყენეს მათ სახელმწიფო და საზოგადოებრივმა ორგანიზაციებმა, აგრეთვე თანამდებობის პირებმა სამსახურებრივ მოვალეობათა შესრულებისას.

მუხლი 57. უფლებათა და თავისუფლებათა განხორციელება განუყოფელია მოქალაქის მიერ თავის მოვალეობათა შესრულებისაგან.

საქართველოს სსრ მოქალაქე ვალდებულია იცავდეს სსრ კავშირის კონს-

ტიტუციას, საქართველოს სსრ კონსტიტუციასა და საბჭოთა კანონებს, პატივს სცემდეს სოციალისტური საერთო ცხოვრების წესებს, ღირსეულად ატარებდეს საბჭოთა მოქალაქის მაღალ წოდებას.

მუხლი 58. საქართველოს სსრ თითოეული შრომისუნარიანი მოქალაქის მოვალეობა და ღირსების საქმეა კეთილსინდისიერად შრომობდეს საზოგადოებრივად სასარგებლო საქმიანობის არჩეულ დარგში, იცავდეს შრომის დისციპლინას. საზოგადოებრივად სასარგებლო შრომისათვის თავის არიდება შეუთავსებელია სოციალისტური საზოგადოების პრინციპებთან.

მუხლი 59. საქართველოს სსრ მოქალაქე მოვალეა უფრთხილდებოდეს და განამტკიცებდეს სოციალისტურ საკუთრებას. საქართველოს სსრ მოქალაქის ვალია ებრძოდეს სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ქონების დატაცებასა და მფლანგველობას, უფრთხილდებოდეს სახალხო დოვლათს.

სოციალისტური საკუთრების ხელშეყოფი პირები ისჯებიან კანონის მიხედვით.

მუხლი 60. საქართველოს სსრ მოქალაქე მოვალეა იცავდეს საბჭოთა სახელმწიფოს ინტერესებს, ხელს უწყობდეს მისი ძლიერებისა და ავტორიტეტის განმტკიცებას.

სოციალისტური სამშობლოს დაცვა საქართველოს სსრ თითოეული მოქალაქის წმიდათაწმიდა ვალია.

სამშობლოს ღალატი უმძიმესი დანაშაულია ხალხის წინაშე.

მუხლი 61. სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალების რიგებში სამხედრო სამსახური საქართველოს სსრ მოქალაქეების საპატიო მოვალეობაა.

მუხლი 62. საქართველოს სსრ თითოეული მოქალაქის მოვალეობაა პატივს სცემდეს სხვა მოქალაქეთა ეროვნულ ღირსებას, განამტკიცებდეს საბჭოთა მრავალეროვანი სახელმწიფოს ერთა და ეროვნებათა მეგობრობას.

მუხლი 63. საქართველოს სსრ მოქალაქე მოვალეა პატივს სცემდეს სხვა პირთა უფლებებსა და კანონიერ ინტერესებს, შეუირიგებელი იყოს ანტისაზოგადოებრივი საქციელისადმი, ყოველნაირად უწყობდეს ხელს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვას.

მუხლი 64. საქართველოს სსრ მოქალაქენი მოვალენი არიან ზრუნავდნენ შვილების აღზრდისათვის, ამზადებდნენ მათ საზოგადოებრივად სასარგებლო შრომისათვის, ზრდიდნენ სოციალისტური საზოგადოების ღირსეულ წევრებად. შვილები მოვალენი არიან ზრუნავდნენ მშობლებისათვის და ეხმარებოდნენ მათ.

მუხლი 65. საქართველოს სსრ მოქალაქენი მოვალენი არიან უფრთხილდებოდნენ ბუნებას, იცავდნენ მის სიმდიდრეებს.

მუხლი 66. ისტორიული ძეგლებისა და სხვა კულტურულ ღირებულებათა დაცვა-შენახვისათვის ზრუნვა საქართველოს სსრ მოქალაქეთა მოვალეობაა.

მუხლი 67. საქართველოს სსრ მოქალაქის ინტერნაციონალური მოვალეობაა ხელს უწყობდეს სხვა ქვეყნების ხალხებთან მეგობრობისა და თანამშრომლობის განვითარებას, საყოველთაო მშვიდობის შენარჩუნებასა და განმტკიცებას.

III

საქართველოს სსრ ეროვნულ-სახელმწიფო და
ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული წყობილება

თ ა ვ ი 7

საქართველოს სსრ მოკავშირე რესპუბლიკაა
სსრ კავშირის შემადგენლობაში

მუხლი 68. საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა არის სუვერენული საბჭოთა სოციალისტური სახელმწიფო. კომუნისტური საზოგადოების წარმატებით მშენებლობის, ქვეყნის ეკონომიკური და პოლიტიკური ერთიანობის განმტკიცების, უშიშროებისა და თავდაცვის უზრუნველყოფის მიზნით საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა, ერების თავისუფალი თვითგამორკვევის შედეგად, ნებაყოფლობისა და თანასწორუფლებიანობის საფუძველზე საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკებთან: რუსეთის საბჭოთა ფედერაციულ სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, უკრაინის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, ბელორუსიის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, უზბეკეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, ყაზახეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, აზერბაიჯანის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, ლიტვის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, მოლდავეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, ლატვიის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, ყირგიზეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, ტაჯიკეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, სომხეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, თურქმენეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან, ესტონეთის საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკასთან გაერთიანდა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირად — ერთიან საკავშირო მრავალეროვან სახელმწიფოდ.

ამის საფუძველზე საქართველოს სს რესპუბლიკა უზრუნველყოფს სსრ კავშირისათვის მისი სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლესი ორგანოების სახით უფლებებს, რომლებიც განსაზღვრულია სსრ კავშირის კონსტიტუციის 73-ე მუხლით.

სსრ კავშირის კონსტიტუციის 73-ე მუხლში აღნიშნულ ფარგლებს გარეთ საქართველოს სსრ დამოუკიდებლად ახორციელებს სახელმწიფო ხელისუფლებას თავის ტერიტორიაზე.

მუხლი 69. საქართველოს სს რესპუბლიკა ინარჩუნებს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირიდან თავისუფალი გასვლის უფლებას.

მუხლი 70. საქართველოს სსრ ტერიტორია არ შეიძლება შეიცვალოს მისი

თანმობის გარეშე. საქართველოს სს რესპუბლიკასა და სხვა მოკავშირე რესპუბლიკებს შორის საზღვრები შეიძლება შეიცვალოს შესაბამისი რესპუბლიკების ურთიერთშეთანხმებით, რომელიც უნდა დაამტკიცოს სსრ კავშირმა.

მუხლი 71. საქართველოს სს რესპუბლიკაშია: აფხაზეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა, აჭარის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა და სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი.

საქართველოს სს რესპუბლიკაში არის: აბაშის, ადიგენის, ამბროლაურის, ასპინძის, ახალქალაქის, ახალციხის, ახმეტის, ბოგდანოვცის, ბოლნისის; ბორჯომის, გარდაბნის, გეგეჭკორის, გორის, გურჯაანის; დმანისის, დუშეთის; ვანის; ზესტაფონის; ზუგდიდის, თეთრი წყაროს, თელავის, თერჯოლის, თიანეთის, კასპის, ლაგოდეხის, ლანჩხუთის, ლენტეხის, მაიაკოვსკის; მარნეულის, მახარაძის, მესტიის, მცხეთის, ონის, ორჯონიკიძის, საგარეჯოს; სამტრედიის; საჩხერის; სიღნაღის, ქარელის, ყაზბეგის, ყვარლის, ჩოხატაურის, ჩხოროწყუს, ცაგერის, ცხაკაიას, წალენჯიხის, წალკის, წითელი წყაროს, წულუკიძის, ხაშურის, ხობის რაიონები და რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქები: თბილისი, გორი, ზუგდიდი, რუსთავი, ტყიბული, ფოთი, ქუთაისი, წყალტუბო და ჭიათურა.

მუხლი 72. საქართველოს სს რესპუბლიკის გამგებლობას მისი სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლესი ორგანოების სახით ექვემდებარება:

- 1) საქართველოს სსრ კონსტიტუციის მიღება და მასში ცვლილებათა შეტანა;
- 2) საქართველოს სსრ კონსტიტუციის შესრულებისადმი კონტროლი და საქართველოს სსრ კონსტიტუციასთან აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ კონსტიტუციების შესაბამისობის უზრუნველყოფა;
- 3) საქართველოს სს რესპუბლიკის შემადგენლობაში ახალი ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ავტონომიური ოლქების შექმნა და შემდგომი წარდგენა სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დასამტკიცებლად;
- 4) საქართველოს სსრ კანონმდებლობა;
- 5) სახელმწიფო წესრიგის, მოქალაქეთა უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვა;
- 6) სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის რესპუბლიკური და ადგილობრივი ორგანოების ორგანიზაციისა და საქმიანობის წესის დადგენა;
- 7) ერთიანი სოციალურ-ეკონომიკური პოლიტიკის გატარება, საქართველოს სსრ ეკონომიკის ხელმძღვანელობა; მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის უზრუნველყოფა და ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენებისა და დაცვის ღონისძიებათა განხორციელება;
- 8) საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმების, საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტის შემუშავება და დამტკიცება, მათი შესრულების ანგარიშების დამტკიცება; აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ სახელმწიფო ბიუჯეტების, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების რაიონებისა და ქალაქების ბიუჯეტების განხორციელების ხელმძღვანელობა;

9) სსრ კავშირის კანონმდებლობის შესაბამისად იმ შემოსავლის დადგენა, რომელიც საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტის შექმნას მოხმარდება;

10) სახალხო მეურნეობის საკავშირო-რესპუბლიკური და რესპუბლიკური დაქვემდებარების დარგების, რესპუბლიკური დაქვემდებარების გავრთიანებებისა და საწარმოების ხელმძღვანელობა;

11) მიწით, წიაღით, ტყითა და წყლით სარგებლობის წესის დადგენა; გარემოს დაცვა;

12) საბინაო და კომუნალური მეურნეობის, ვაჭრობისა და საზოგადოებრივი კვების, მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების, საბინაო მშენებლობისა და ქალაქების და სხვა დასახლებული პუნქტების კეთილმოწყობის, საგზაო მშენებლობისა და ტრანსპორტის ხელმძღვანელობა;

13) საქართველოს სსრ სახალხო განათლების, კულტურული და სამეცნიერო ორგანიზაციებისა და დაწესებულებების, ჯანმრთელობის დაცვის, ფიზიკური კულტურისა და სპორტის, სოციალური უზრუნველყოფის ხელმძღვანელობა; ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა დაცვა;

14) საქართველოს სსრ სასამართლოების მიერ მსჯავრდებულ მოქალაქეთა ამნისტია და შეწყალება;

15) საქართველოს სს რესპუბლიკის წარმომადგენლობა საერთაშორისო ურთიერთობაში,

16) რესპუბლიკური მნიშვნელობის სხვა საკითხების გადაწყვეტა.

მუხლი 73. საქართველოს სს რესპუბლიკა განსაზღვრავს თავის რაიონულ დაყოფას და წყვეტს ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული წყობილების სხვა საკითხებს.

მუხლი 74. საქართველოს სს რესპუბლიკა მონაწილეობს სსრ კავშირის გამგებლობას მიკუთვნებული საკითხების გადაწყვეტაში სსრ კავშირის უმაღლეს საბჭოში, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში, სსრ კავშირის მთავრობასა და სსრ კავშირის სხვა ორგანოებში.

საქართველოს სს რესპუბლიკა თავის ტერიტორიაზე უზრუნველყოფს კომპლექსურ ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებას, ხელს უწყობს ამ ტერიტორიაზე სსრ კავშირის უფლებამოსილების აღსრულებას, ახორციელებს სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლესი ორგანოების გადაწყვეტილებებს.

საქართველოს სს რესპუბლიკა მის გამგებლობაში შემავალ საკითხებზე კოორდინაციას უწევს და აკონტროლებს საკავშირო დაქვემდებარების საწარმოთა, დაწესებულებათა და ორგანიზაციათა საქმიანობას.

მუხლი 75. საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფო ენა არის ქართული ენა.

საქართველოს სს რესპუბლიკა ახორციელებს სახელმწიფო ზრუნვას ქართული ენის ყოველმხრივი განვითარებისათვის და უზრუნველყოფს მის ხმარებას სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანოებში, კულტურის, განათლებისა და სხვა დაწესებულებებში.

საქართველოს სს რესპუბლიკის ამ ორგანოებსა და დაწესებულებებში

უზრუნველყოფილია თავისუფალი ხმარება რუსულისა და სხვა ენებისა, რომლებითაც მოსახლეობა სარგებლობს. რაიმე პრივილეგია ან შეზღუდვა ამა თუ იმ ენის ხმარებაში არ დაიშვება.

მუხლი 76. საქართველოს სს რესპუბლიკას აქვს უფლება ურთიერთობა დაამყაროს უცხოეთის სახელმწიფოებთან, დაუდოს მათ ხელშეკრულებანი და გაუცვალოს დიპლომატიური და საკონსულო წარმომადგენლები, მონაწილეობდეს საერთაშორისო ორგანიზაციათა საქმიანობაში.

მუხლი 77. სსრ კავშირის კანონები სავალდებულოა საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე.

მუხლი 78. სსრ კავშირის კონსტიტუციის შესაბამისად საქართველოს სსრ რესპუბლიკის სუვერენულ უფლებებს იცავს სსრ კავშირი.

თ ა ვ ი 8

ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა

მუხლი 79. ავტონომიური რესპუბლიკა საბჭოთა სოციალისტური სახელმწიფოა, რომელიც არის საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის შემადგენლობაში.

ავტონომიური რესპუბლიკა სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ უფლებათა ფარგლებს გარეთ დამოუკიდებლად წყვეტს მის გამგებლობაში შემავალ საკითხებს.

ავტონომიურ რესპუბლიკას აქვს თავისი კონსტიტუცია, რომელიც სსრ კავშირის კონსტიტუციასა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციას შეესაბამება და ითვალისწინებს ავტონომიური რესპუბლიკის თავისებურებებს.

მუხლი 80. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მონაწილეობენ საქართველოს სსრ რესპუბლიკისა და სსრ კავშირის გამგებლობას მიკუთვნებულ საკითხთა გადაწყვეტაში შესაბამისად საქართველოს სსრ და სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლესი ორგანოების მეშვეობით.

აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უზრუნველყოფენ კომპლექსურ ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებას თავიანთ ტერიტორიაზე, ხელს უწყობენ ამ ტერიტორიებზე სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ უფლებამოსილების აღსრულებას, ახორციელებენ სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლესი ორგანოების გადაწყვეტილებებს.

აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მათს გამგებლობაში შემავალ საკითხებზე კოორდინაციას უწევენ აკონტროლებენ საკავშირო და რესპუბლიკური (საქართველოს სსრ) დაქვემდებარების საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების საქმიანობას.

მუხლი 81. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ ტერიტორია არ შეიძლება შეიცვალოს მათი თანხმობის გარეშე.

მუხლი 82. საქართველოს სსრ კანონები სავალდებულოა და ერთნაირი ძალა აქვთ ავტონომიური რესპუბლიკების ტერიტორიაზე. იმ შემთხვევაში, თუ ავტონომიური რესპუბლიკის კანონი არ ეთანხმება საქართველოს სსრ კანონს, მოქმედებს საქართველოს სსრ კანონი.

თ ა ვ ი 9

ავტონომიური ოლქი

მუხლი 83. სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი საქართველო სს რესპუბლიკის შემადგენლობაშია.

მუხლი 84. კანონს სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის შესახებ იღებს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო ამ ოლქის სახალხო დეპუტატთა საბჭოს წარდგინებით.

IV

საქართველოს სსრ სახალხო დეპუტატთა საბჭოები და მათი არჩევის წესი

თ ა ვ ი 10

სახალხო დეპუტატთა საბჭოების სისტემა და მათი საქმიანობის პრინციპები

მუხლი 85. სახალხო დეპუტატთა საბჭოები — საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოები, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის სახალხო დეპუტატთა საბჭო, სახალხო დეპუტატთა რაიონული და საქალაქო, ქალაქების რაიონული, სადაბო და სასოფლო საბჭოები — სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების ერთიან სისტემას შეადგენენ.

მუხლი 86. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოების უფლებამოსილების ვადა ხუთი წელია.

სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების უფლებამოსილების ვადა ორ-ნახევარი წელია.

სახალხო დეპუტატთა საბჭოების არჩევნები ინიშნება არაუგვიანეს ორი თვისა, შესაბამისი საბჭოების უფლებამოსილების ვადის გასვლამდე.

მუხლი 87. სახალხო დეპუტატთა შესაბამისი საბჭოების გამგებლობას მი-

კუთვნებული უმნიშვნელოვანესი საკითხები განიხილება და წყდება მათს შესიგბზე.

სახალხო დებუტატთა საბჭოები ირჩევენ მუდმივ კომისიებს, ქმნიან აღმასრულებელ და განმკარგულებელ, აგრეთვე სხვა მათ წინაშე ანგარიშვალდებულ ორგანოებს.

მუხლი 88. სახალხო დებუტატთა საბჭოები ქმნიან ორგანოებს სახალხო კონტროლისას, რომელიც სახელმწიფო კონტროლს უხამებს მშრომელთა საზოგადოებრივ კონტროლს საწარმოებში, კოლმეურნეობებში, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში.

სახალხო კონტროლის ორგანოები კონტროლს უწევენ სახელმწიფო გეგმებისა და დავალებების შესრულებას; ებრძვიან სახელმწიფო დისციპლინის დარღვევებს, კუთხურობის, საქმისადმი უწყებრივი მიდგომის გამოვლინებებს, უყაირათობასა და მფლანგველობას, საქმის გაჭიანურებასა და ბიუროკრატიზმს; ხელს უწყობენ სახელმწიფო აპარატის მუშაობის სრულყოფას.

მუხლი 89. სახალხო დებუტატთა საბჭოები უშუალოდ და მათ მიერ შექმნილი ორგანოების მეშვეობით ხელმძღვანელობენ სახელმწიფო, სამეურნეო და სოციალურ-კულტურული მშენებლობის ყველა დარგს, იღებენ გადაწყვეტილებებს, უზრუნველყოფენ მათს შესრულებას, კონტროლს უწევენ გადაწყვეტილებათა განხორციელებას.

მუხლი 90. სახალხო დებუტატთა საბჭოების საქმიანობას საფუძვლად უდევს საკითხების კოლექტიური, თავისუფალი, საქმიანი განხილვა და გადაწყვეტა, საჯაროობა აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანოების, საბჭოების მიერ შექმნილი სხვა ორგანოების რეგულარული ანგარიშგება საბჭოებისა და მოსახლეობის წინაშე, მოქალაქეთა ფართო ჩაბმა მათს მუშაობაში.

სახალხო დებუტატთა საბჭოები და მათ მიერ შექმნილი ორგანოები სისტემატურად აწვდიან ცნობებს მოსახლეობას თავიანთი მუშაობის და მიღებული გადაწყვეტილებების შესახებ.

თ ა ვ ი 11

საარჩევნო სისტემა

მუხლი 91. სახალხო დებუტატთა ყველა საბჭოს დებუტატებს ირჩევენ საყოველთაო, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე ფართული კენჭისყრით.

მუხლი 92. დებუტატთა არჩევნები საყოველთაოა; საქართველოს სსრ ყველა მოქალაქეს, რომელსაც თვრამეტი წელი შეუსრულდა, უფლება აქვს აირჩიოს და იყოს არჩეული, გარდა იმ პირებისა, რომლებიც კანონით დადგენილი წესით ცნობილი არიან შეშლილებად.

მუხლი 93. დებუტატთა არჩევნები თანასწორია: ყოველ ამომრჩეველს

მხოლოდ ერთი ხმა აქვს; ყველა ამომრჩეველი თანასწორ საფუძველზე მონაწილეობს არჩევნებში.

მუხლი 94. დეპუტატთა არჩევნები პირდაპირია: სახალხო დეპუტატთა ყველა საბჭოს დეპუტატებს მოქალაქეები უშუალოდ ირჩევენ.

მუხლი 95. დეპუტატთა არჩევნების დროს კენჭისყრა ფარულია: ამომრჩეველთა ნება-სურვილის გამოვლინებისადმი კონტროლი არ დაიშვება.

მუხლი 96. დეპუტატობის კანდიდატთა დასახელების უფლება აქვთ საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის, პროფესიული კავშირების, სრულიად საკავშირო ახალგაზრდათა ლენინური კომუნისტური კავშირის ორგანიზაციებს, კოოპერაციულ და სხვა საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს, შრომითს კოლექტივებს, აგრეთვე სამხედრო მოსამსახურეთა კრებებს ჯარის ნაწილებში.

საქართველოს სსრ მოქალაქეებისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისათვის გარანტირებულია დეპუტატობის კანდიდატთა პოლიტიკური, საქმიანი და პირადი თვისებების თავისუფალი და ყოველმხრივი განხილვა, აგრეთვე კრებებზე პრესაში, ტელევიზიითა და რადიოთი აგიტაციის უფლება.

სახალხო დეპუტატთა საბჭოების არჩევნების ჩატარებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს სახელმწიფო გაიღებს.

მუხლი 97. სახალხო დეპუტატთა საბჭოების დეპუტატებს საარჩევნო ოლქების მიხედვით ირჩევენ.

საქართველოს სსრ მოქალაქე, როგორც წესი, არ შეიძლება არჩეულ იქნეს ორზე მეტ სახალხო დეპუტატთა საბჭოში.

საბჭოების არჩევნების ჩატარებას უზრუნველყოფენ საარჩევნო კომისიები, რომლებიც საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, შრომითი კოლექტივებისა და ჯარის ნაწილებში სამხედრო მოსამსახურეთა კრებების მიერ წარგზავნილი წარმომადგენლებისაგან იქმნება.

სახალხო დეპუტატთა საბჭოების არჩევნების ჩატარების წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონები, ხოლო აფხაზეთის ასსრესპუბლიკასა და აჭარის ასსრესპუბლიკაში — აგრეთვე ამ ავტონომიური რესპუბლიკების კანონები.

მუხლი 98. ამომრჩეველები განაწილებს აძლევენ თავიანთ დეპუტატებს.

სახალხო დეპუტატთა შესაბამისი საბჭოები განიხილავენ ამომრჩეველთა განაწილებას, ითვალისწინებენ მათ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების გეგმების შემუშავებისა და ბიუჯეტის შედგენის დროს, ორგანიზაციას უწევენ განაწილების შესრულებას და აცნობენ მოქალაქეებს მათს რეალიზაციას.

თ ა ვ ი 12

სახალხო დეპუტატი

მუხლი 99. დეპუტატები ხალხის სრულუფლებიანი წარმომადგენლები არიან სახალხო დეპუტატთა საბჭოებში.

დეპუტატები მონაწილეობენ საბჭოების მუშაობაში და წყვეტენ სახელმ-

წიფო, სამეურნეო და სოციალურ-კულტურული მშენებლობის საკითხებს, უზრუნველყოფენ საბჭოების გადაწყვეტილებათა განხორციელებას, კონტროლს უწევენ სახელმწიფო ორგანოების, საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაობას.

თავის საქმიანობაში დებუტატი ხელმძღვანელობს საერთო-სახელმწიფო ინტერესებით, ითვალისწინებს საარჩევნო ოლქის მოსახლეობის მოთხოვნილებებს, იღვწის ამომრჩეველთა განაწესების შესრულებისათვის.

მუხლი 100. დებუტატი თავისი უფლებამოსილების განხორციელებისას არ წყვეტს საწარმოო თუ სამსახურებრივ საქმიანობას.

საბჭოს სესიის დროს, აგრეთვე კანონით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში დებუტატის უფლებამოსილების განსახორციელებლად დებუტატი თავისუფლდება საწარმოო თუ სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისაგან და ენახება საშუალო ხელფასი მუდმივ სამუშაო ადგილზე.

მუხლი 101. დებუტატს უფლება აქვს შეკითხვით მიმართოს შესაბამის სახელმწიფო ორგანოებსა და თანამდებობის პირებს, რომლებიც ვალდებული არიან უპასუხონ ამ შეკითხვას საბჭოს სესიაზე.

დებუტატს უფლება აქვს მიმართოს ყველა სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანოს, საწარმოს, დაწესებულებას, ორგანიზაციას დებუტატის საქმიანობის საკითხებზე და მონაწილეობა მიიღოს თავის მიერ აღძრული საკითხების განხილვაში. შესაბამისი სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანოების, საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების ხელმძღვანელები ვალდებული არიან დაუყოვნებლივ მიიღონ დებუტატი და განიხილონ მისი წინადადებანი დადგენილ ვადაში.

მუხლი 102. დებუტატისათვის უზრუნველყოფილია მის უფლება-მოვალეობათა დაუბრკოლებელი და ეფექტიანი განხორციელების პირობები.

დებუტატის ხელშეუხებლობა, აგრეთვე დებუტატის საქმიანობის სხვა გარანტიები დადგენილია კანონით დებუტატთა სტატუსის შესახებ და სსრ კავშირის, საქართველოს სსრ, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ სხვა საკანონმდებლო აქტებით.

მუხლი 103. დებუტატი ვალდებულია ანგარიშში ჩააბაროს თავისი მუშაობისა და საბჭოს მუშაობის შესახებ ამომრჩეველებს, აგრეთვე კოლექტივებსა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს, რომლებმაც იგი დებუტატობის კანდიდატად დაასახელეს.

დებუტატი, რომელიც ვერ გაამართლებს ამომრჩეველთა ნდობას, ნებისმიერ დროს შეიძლება გაწვეულ იქნეს ამომრჩეველთა უმრავლესობის გადაწყვეტილებით კანონით დადგენილი წესის შესაბამისად.

V

საქართველოს სსრ სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლესი ორგანოები

თ ა ვ ი 18

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო

მუხლი 104. საქართველოს სსრ სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო უფლებამოსილია წყვეტდეს ყველა საკითხს, რომლებიც სსრ კავშირის კონსტიტუციითა და ამ კონსტიტუციით საქართველოს სსრ რესპუბლიკის გამგებლობას განეკუთვნება.

საქართველოს სსრ კონსტიტუციის მიღებას, კონსტიტუციაში ცვლილებების შეტანას; საქართველოს სსრ შემადგენლობაში ახალი ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ავტონომიური ოლქების შექმნას სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დასამტკიცებლად მათი შემდგომი წარდგენით; საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმების, საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტისა და მათი შესრულების ანგარიშების დამტკიცებას; უმაღლესი საბჭოს წინაშე ანგარიშვალდებული ორგანოების შექმნას მხოლოდ და მხოლოდ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო ახორციელებს.

საქართველოს სსრ კანონები მიიღება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მიერ ან სახალხო კენჭისყრით (რეფერენდუმით), რომელიც საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებით ეწყობა.

მუხლი 105. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო შედგება 440 დეპუტატისაგან, რომლებსაც ირჩევენ საარჩევნო ოლქების მიხედვით, სადაც მოსახლეობის თანაბარი რაოდენობაა.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო მის მიერ არჩეული სამანდატო კომისიის წარდგინებით იღებს გადაწყვეტილებას დეპუტატთა უფლებამოსილების ცნობის შესახებ, არჩევნების კანონმდებლობის დარღვევის შემთხვევაში კი ცალკეულ დეპუტატების არჩევნების ბათილად ცნობის შესახებ.

მუხლი 106. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო ირჩევს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარეს და მის ოთხ მოადგილეს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე ხელმძღვანელობს უმაღლესი საბჭოს სსდომებს და განაგებს მის შინაგანაწესს.

მუხლი 107. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სესიებს იწვევენ წელიწადში ორჯერ.

რიგგარეშე სესიებს იწვევს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდი-

უმი თავისი ინიციატივით ან საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა სულ ცოტა მესამედის წინადადებით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სესია შედგება მისი სხდომებისაგან, აგრეთვე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მუდმივი და სხვა კომისიების სხდომებისაგან, რომლებიც უმაღლესი საბჭოს სხდომებს შუა პერიოდში ეწყობა.

მუხლი 108. საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება საქართველოს სსრ უმაღლეს საბჭოში ეკუთვნით საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს, აფხაზეთის ასს და აჭარის ასს რესპუბლიკებს მათი სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების სახით, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მუდმივ და სხვა კომისიებს, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატებს, საქართველოს სსრ უმაღლეს სასამართლოს, საქართველოს სსრ პროკურორს.

საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება აქვთ აგრეთვე საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს მათი რესპუბლიკური ორგანოების სახით.

მუხლი 109. კანონების პროექტებსა და საქართველოს სსრ უმაღლესი-საბჭოს განსახილველად შეტანილ სხვა საკითხებს განიხილავენ მის სხდომებზე. საჭიროების შემთხვევაში კანონის პროექტი ან შესაბამისი საკითხი შეიძლება წინასწარი ან დამატებითი განხილვისათვის გადაეცეს ერთ ანდა რამდენიმე კომისიას.

საქართველოს სსრ კანონები, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დადგენილებები და სხვა აქტები მიიღება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა საერთო რიცხვის უმრავლესობით.

საქართველოს სსრ კანონების პროექტები და რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი ცხოვრების სხვა დიდმნიშვნელოვანი საკითხები საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ან მისი პრეზიდიუმის გადაწყვეტილებით შეიძლება გამოტანილ იქნეს სახალხო განხილვისათვის.

მუხლი 110. საქართველოს სსრ კანონები, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დადგენილებები და სხვა აქტები ქვეყნდება ქართულ და რუსულ ენებზე, ხოლო ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ავტონომიური ოლქისათვის — აგრეთვე ავტონომიური რესპუბლიკისა და ავტონომიური ოლქის ენაზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარისა და მდივნის ხელმოწერით.

მუხლი 111. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატს აქვს უფლება შეკითხვით მიმართოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს, მინისტრებს და სხვა ორგანოების ხელმძღვანელებს, რომლებსაც საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო ქმნის, აგრეთვე საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე განლაგებულ საკავშირო დაქვემდებარების საწარმოთა, დაწესებულებათა და ორგანიზაციათა ხელმძღვანელებს საქართველოს სსრ გამგებლობას მიკუთვნებულ საკითხებზე. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ან თანამდებობის პირი, რომელსაც შე-

კითხვით მიმართეს, მოვალენი არიან სიტყვიერი ან წერილობითი პასუხი გასცენ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მიმდინარე სესიაზე.

მუხლი 112. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დებუტატს სისხლის სამართლის პასუხისგებაში ვერ მისცემენ, ვერ დააპატიმრებენ ან სასამართლო წესით ადმინისტრაციულ სასჯელს ვერ დაადებენ, თუ არ იქნა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს თანხმობა, ხოლო სესიებს შუა პერიოდში — საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თანხმობა.

მუხლი 113. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო ირჩევს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს — საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მუდმივმოქმედ ორგანოს, რომელიც მთელ თავის საქმიანობაში ანგარიშვალდებულია მის წინაშე და ამ კონსტიტუციით გათვალისწინებულ ფარგლებში ახორციელებს საქართველოს სსრ სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს ფუნქციებს უმაღლესი საბჭოს სესიებს შუა პერიოდში.

მუხლი 114. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს ირჩევენ დებუტატებისაგან შემდეგი შემადგენლობით: უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს თავმჯდომარე, თავმჯდომარის სამი მოადგილე, მათ შორის ორი მოადგილე ავტონომიური რესპუბლიკებისაგან, პრეზიდიუმის მდივანი და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თოთხმეტი წევრი.

მუხლი 115. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი:

1) ნიშნავს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსა და სახალხო დებუტატთა ადგილობრივი საბჭოების არჩევნებს;

2) იწვევს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სესიებს;

3) კოორდინაციას უწევს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მუდმივი კომისიების საქმიანობას;

4) კონტროლს უწევს საქართველოს სსრ კონსტიტუციის დაცვას და უზრუნველყოფს, რომ ავტონომიურ რესპუბლიკათა კონსტიტუციები და კანონები შეესაბამებოდეს საქართველოს სსრ კონსტიტუციასა და კანონებს;

5) ნიშნავს რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების არჩევნებს;

6) განმარტავს საქართველოს სსრ კანონებს;

7) ხელმძღვანელობს ადგილობრივი საბჭოების საქმიანობას;

8) განსაზღვრავს საქართველოს სსრ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული წყობილების საკითხთა გადაწყვეტის წესს; ადგენს და ცვლის ავტონომიური ოლქის საზღვრებსა და რაიონულ დაყოფას; ქმნის ქალაქებს რაიონებში და ქალაქების რაიონებს; ადგენს ქალაქების დაქვემდებარებას; სახელს უცვლის რაიონებს, ქალაქებსა და ქალაქების რაიონებს, დაბებსა და სხვა დასახლებულ პუნქტებს;

9) ამტკიცებს ავტონომიური რესპუბლიკების რაიონულ დაყოფას, ქალაქებისა და ქალაქების რაიონების შექმნას, ქალაქების დაქვემდებარების შეცვლას, რაიონების, ქალაქების, ქალაქების რაიონების სახელის დარქმევას და გადარქმევას, აგრეთვე სხვა დასახლებული პუნქტების სახელის გადარქმევას;

10) აუქმებს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსა და ავტონომიური

რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოების დადგენილებებსა და განკარგულებებს, აგრეთვე ავტონომიური ოლქის სახალხო დეპუტატთა საბჭოს, სახალხო დეპუტატთა რაიონული, საქალაქო (რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების) საბჭოების გადაწყვეტილებებს, თუ ისინი არ შეესაბამებიან კანონს;

11) აწესებს და ანიჭებს საქართველოს სსრ საპატიო წოდებებს; აჯილდოებს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით;

12) ანიჭებს საქართველოს სსრ მოქალაქეობას, წყვეტს თავშესაფრის მიცემის საკითხს;

13) ახორციელებს საქართველოს სსრ სასამართლოების მიერ მსჯავრდებულ მოქალაქეთა შეწყალებას;

14) ახდენს საქართველოს სსრ საერთაშორისო ხელშეკრულებების რატიფიკაციასა და დენონსაციას;

15) ნიშნავს საქართველოს სსრ დიპლომატიურ წარმომადგენლებს უცხოეთის სახელმწიფოებსა და საერთაშორისო ორგანიზაციებში და გამოიწვევს მათ იქიდან;

16) იღებს მასთან აკრედიტებული უცხოეთის სახელმწიფოთა დიპლომატიური წარმომადგენლების რწმუნებულებისა და გაწვევის სიგელებს;

17) ახორციელებს საქართველოს სსრ კონსტიტუციითა და კანონებით დადგენილ სხვა უფლებამოსილებას.

მუხლი 116. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს უმაღლესი საბჭოს სესიებს შუა პერიოდში მორიგ სესიაზე დასამტკიცებლად შემდგომი წარდგენის პირობით:

1) შეაქვს საჭიროების შემთხვევაში ცვლილებები საქართველოს სსრ მოქმედ საკანონმდებლო აქტებში;

2) ამტკიცებს ავტონომიური რესპუბლიკების საზღვრების შეცვლას; ქმნის რესპუბლიკური დაქვემდებარების ახალ რაიონებსა და ქალაქებს;

3) საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს წინადადებით ქმნის და აუქმებს საქართველოს სსრ სამინისტროებსა და საქართველოს სსრ სახელმწიფო კომიტეტებს;

4) საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის წარდგინებით თანამდებობიდან ათავისუფლებს და ნიშნავს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შემადგენლობაში შემავალ ცალკეულ პირებს.

მუხლი 117. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი გამოსცემს ბრძანებულებებს და იღებს დადგენილებებს.

მუხლი 118. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს უფლებამოსილების ვადის გასვლის შემდეგ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი თავის უფლებამოსილებას ინარჩუნებს საქართველოს სსრ ახლად არჩეული უმაღლესი საბჭოს მიერ ახალი პრეზიდიუმის შექმნამდე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს წინა შემადგენლობის პრეზიდიუმმა საქართველოს სსრ ახლად არჩეული უმაღლესი საბჭო უნდა მოიწვიოს არჩევნებიდან არაუგვიანეს ორი თვისა.

მუხლი 119. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო დეპუტატებისაგან ირჩევს მუდმივ კომისიებს იმისათვის, რომ მათ წინასწარ განიხილონ და მოამზადონ მის გამგებლობას მიკუთვნებული საკითხები, აგრეთვე ხელი შეუწყონ საქართველოს სსრ კანონების, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მისი პრეზიდიუმის სხვა გადაწყვეტილებების განხორციელებას, კონტროლი გაუწიონ სახელმწიფო ორგანოებისა და ორგანიზაციების საქმიანობას.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო, როცა საჭიროდ მიაჩნია, ქმნის თავის კომპეტენციაში შემავალი ნებისმიერი საკითხის გამო საგამოძიებო, სარევიზიო და სხვა კომისიებს.

ყველა სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანო, ორგანიზაცია და თანამდებობის პირი ვალდებულია შეასრულოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კომისიების მოთხოვნები, წარუდგინოს მათ საჭირო მასალები და დოკუმენტები.

კომისიების რეკომენდაციები აუცილებლად უნდა განიხილონ სახელმწიფო და საზოგადოებრივმა ორგანოებმა, დაწესებულებებმა და ორგანიზაციებმა. განხილვის შედეგები ან მიღებული ღონისძიებები უნდა ეცნობოს კომისიებს დადგენილ ვადაში.

მუხლი 120. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო კონტროლს უწევს მის წინაშე ანგარიშვალდებული ყველა სახელმწიფო ორგანოს საქმიანობას.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო ქმნის საქართველოს სსრ სახალხო კონტროლის კომიტეტს, რომელიც მეთაურობს საქართველოს სსრ სახალხო კონტროლის ორგანოების სისტემას.

მუხლი 121. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მისი ორგანოების საქმიანობის წესს განსაზღვრავს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტი და საქართველოს სსრ სხვა კანონები, რომლებიც ამ კონსტიტუციის საფუძველზე გამოიცემა.

თ ა ვ ი 14

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო

მუხლი 122. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო — საქართველოს სსრ მთავრობა — საქართველოს სსრ სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანოა.

მუხლი 123. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ქმნის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო შემდეგი შემადგენლობით: საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე, თავმჯდომარის პირველი მოადგილე და მოადგილეები, საქართველოს სსრ მინისტრები, საქართველოს სსრ სახელმწიფო კომიტეტების თავმჯდომარეები.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შემადგენლობაში თანამდებობის მიხედვით შედიან აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოების თავმჯდომარეები.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის წარდგინებით საქართველოს სსრ უმაღლეს საბჭოს შეუძლია საქართველოს სსრ მთავრობის შემადგენლობაში შეიყვანოს საქართველოს სსრ სხვა ორგანოებისა და ორგანიციების ხელმძღვანელები.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო თავის უფლებამოსილებას იხსნის საქართველოს სსრ ახლად არჩეული უმაღლესი საბჭოს წინაშე მის პირველ სესიაზე.

მუხლი 124. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო პასუხისმგებელი და ანგარიშვალდებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს წინაშე, ხოლო საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სესიებს შუა პერიოდში — საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წინაშე.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო თავისი მუშაობის შესახებ რეგულარულად აბარებს ანგარიშს საქართველოს სსრ უმაღლეს საბჭოს.

მუხლი 125. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო უფლებამოსილია გადაწყვიტოს სახელმწიფო მმართველობის ყველა საკითხი, რომლებიც საქართველოს სს რესპუბლიკის გამგებლობაშია, რამდენადაც ეს საკითხები კონსტიტუციის თანახმად საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის კომპეტენციაში არ შედის.

თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო:

1) უზრუნველყოფს სახალხო მეურნეობისა და სოციალურ-კულტურული მშენებლობის ხელმძღვანელობას; შეიმუშავებს და ახორციელებს ხალხის კეთილდღეობის გაუმჯობესებისა და კულტურის ამაღლების უზრუნველყოფის, მეცნიერებისა და ტექნიკის განვითარების, ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენებისა და დაცვის ღონისძიებებს; ხელს უწყობს ფულისა და კრედიტის სისტემის განმტკიცების, სახელმწიფო დაზღვევის და აღრიცხვისა და სტატისტიკის ერთიანი სისტემის ორგანიზაციის ღონისძიებათა განხორციელებას; მონაწილეობს ფასების, შრომის ანაზღაურების, სოციალური უზრუნველყოფის ერთიანი პოლიტიკის გატარებაში; ორგანიზაციას უწევს სამრეწველო, სამშენებლო, სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებისა და გაერთიანებების, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის საწარმოების, აგრეთვე რესპუბლიკური და ადგილობრივი დაქვემდებარების სხვა ორგანიზაციებისა და დაწესებულებების მართვას;

2) შეიმუშავებს და საქართველოს სსრ უმაღლეს საბჭოში შეაქვს საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების მიმდინარე და პერსპექტი-

ტიული სახელმწიფო გეგმები, საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტი; იღებს ზომებს საქართველოს სსრ სახელმწიფო გეგმებისა და ბიუჯეტის განხორციელებისათვის, საქართველოს სს რესპუბლიკის, ავტონომიური რესპუბლიკების, ავტონომიური ოლქის ბუნებრივ-ეკონომიკური ზონების, რესპუბლიკური დაქვემდებარების რაიონებისა და ქალაქების კომპლექსური ეკონომიკური და სოციალური განვითარების უზრუნველყოფისათვის; კოორდინაციასა და კონტროლს უწევს საკავშირო დაქვემდებარების საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების საქმიანობას საქართველოს სსრ გამგებლობას მიკუთვნებულ საკითხებზე; საქართველოს სსრ უმაღლეს საბჭოს წარუდგენს გეგმისა და ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშებს;

3) ახორციელებს ღონისძიებებს სახელმწიფო ინტერესების, სოციალისტური საკუთრებისა და საზოგადოებრივი წესრიგის დასაცავად, მოქალაქეთა უფლებებისა და თავისუფლებების უზრუნველსაყოფად და დასაცავად;

4) იღებს ზომებს სსრ კავშირის კონსტიტუციით განსაზღვრულ ფარგლებში სახელმწიფო უშიშროების უზრუნველსაყოფად და ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის განსამტკიცებლად;

5) ხელმძღვანელობს საქართველოს სს რესპუბლიკის ურთიერთობას უცხოეთის სახელმწიფოებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან იმ წესის მიხედვით, რომელიც დადგენილია სსრ კავშირის მიერ;

6) ქმნის საჭიროების შემთხვევაში საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან სამეურნეო და სოციალურ-კულტურული მშენებლობის საქმეთა კომიტეტებს. მთავარ სამმართველოებსა და სხვა უწყებებს;

7) წარმართავს და ამოწმებს ავტონომიური რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოების მუშაობას, ხელმძღვანელობს სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების საქმიანობას.

მუხლი 126. სახალხო მეურნეობის ხელმძღვანელობის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული საკითხების და სახელმწიფო მართვის სხვა საკითხების გადასაწყვეტად საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მუდმივი ორგანოს სახით მოქმედებს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს პრეზიდიუმი საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის, თავმჯდომარის პირველი მოადგილისა და მოადგილეების, აგრეთვე მთავრობის სხვა წევრების შემადგენლობით საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შესახებ კანონის შესაბამისად.

მუხლი 127. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო გამოსცემს დადგენილებებსა და განკარგულებებს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ საკანონმდებლო აქტების, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილებებისა და განკარგულებების საფუძველზე და მათ შესასრულებლად, ორგანიზაციას უწევს და ამოწმებს მათ შესრულებას. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებებისა და განკარგულებების შესრულება სავალდებულოა საქართველოს სსრ მთელ ტერიტორიაზე.

მუხლი 128. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს აქვს უფლება თავისი კომპეტენციის ფარგლებში შეაჩეროს ავტონომიური რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოების დადგენილებებისა და განკარგულებების შესრულება, აგრეთვე გააუქმოს სამხრეთ ოსეთის სახალხო დეპუტატთა საოლქო საბჭოს, სახალხო დეპუტატთა რაიონული და საქალაქო (რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქების) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების გადაწყვეტილებანი და განკარგულებანი.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს უფლება აქვს გააუქმოს საქართველოს სსრ სამინისტროებისა და სახელმწიფო კომიტეტების, თავისი სხვა საქვეუწყებო ორგანოების აქტები.

მუხლი 129. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო აერთიანებს და წარმართავს საქართველოს სსრ საკავშირო-რესპუბლიკური და რესპუბლიკური სამინისტროების, სახელმწიფო კომიტეტებისა და თავისი სხვა საქვეუწყებო ორგანოების მუშაობას.

საქართველოს სსრ საკავშირო-რესპუბლიკური სამინისტროები და სახელმწიფო კომიტეტები ხელმძღვანელობენ მათთვის მინდობილ მმართველობის დარგებს ან ახორციელებენ დარგთშორის მართვას და ექვემდებარებიან როგორც საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს, ისე სსრ კავშირის შესაბამის საკავშირო-რესპუბლიკურ სამინისტროს ან სსრ კავშირის სახელმწიფო კომიტეტს.

საქართველოს სსრ რესპუბლიკური სამინისტროები და სახელმწიფო კომიტეტები ხელმძღვანელობენ მათთვის მინდობილ მმართველობის დარგებს ან ახორციელებენ დარგთშორის მართვას და ექვემდებარებიან საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს.

საქართველოს სსრ სამინისტროებსა და სახელმწიფო კომიტეტებს აკისრიათ პასუხისმგებლობა მათთვის მინდობილი მმართველობის სფეროების მდგომარეობისა და განვითარებისათვის; თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში გამოსცემენ აქტებს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ საკანონმდებლო აქტების, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებებისა და განკარგულებების, სსრ კავშირის შესაბამისი სამინისტროებისა და სახელმწიფო კომიტეტების აქტების საფუძველზე და მათს შესასრულებლად. ორგანიზაციას უწევენ და ამოწმებენ მათს შესრულებას.

მუხლი 130. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს და მისი პრეზიდიუმის კომპეტენციას, მათი საქმიანობის წესს, მინისტრთა საბჭოს ურთიერთობას სხვა სახელმწიფო ორგანოებთან, აგრეთვე საქართველოს სსრ საკავშირო-რესპუბლიკური და რესპუბლიკური სამინისტროებისა და სახელმწიფო კომიტეტების ნუსხას საქართველოს სსრ კონსტიტუციის საფუძველზე განსაზღვრავს კანონი საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შესახებ.

VI

ავტონომიური რესპუბლიკის სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლესი ორგანოები

თ ა ვ ი 15

ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო

მუხლი 131. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოებს წარმოადგენენ ამ რესპუბლიკების უმაღლესი საბჭოები.

აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოები უფლებამოსილი არიან გადაწყვიტონ ყველა საკითხი, რომლებსაც ავტონომიური რესპუბლიკების გამგებლობას განაკუთვნებენ სსრ კავშირის კონსტიტუცია, საქართველოს სსრ კონსტიტუცია და ამ ავტონომიური რესპუბლიკების კონსტიტუციები.

აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ კონსტიტუციების მიღებას, ამ კონსტიტუციებში ცვლილებების შეტანას; ამ ავტონომიური რესპუბლიკების ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმების, სახელმწიფო ბიუჯეტებისა და მათი შესრულების ანგარიშების დამტკიცებას; მათ წინაშე ანგარიშვალდებული ორგანოების შექმნას ახორციელებენ მხოლოდ და მხოლოდ აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოები.

აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ კანონებს იღებენ ამ ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი საბჭოები.

მუხლი 132. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოები ირჩევენ ამ ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი საბჭოების პრეზიდიუმებს— აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოების მუდმივმოქმედ ორგანოებს, რომლებიც ანგარიშვალდებული არიან მათ წინაშე მთელ თავიანთ საქმიანობაში და კონსტიტუციებით გათვალისწინებულ ფარგლებში ახორციელებენ ამ ავტონომიური რესპუბლიკების სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს ფუნქციებს მათს სესიებს შუა პერიოდში.

ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი საბჭოების პრეზიდიუმების შემადგენლობას და უფლებამოსილებას განსაზღვრავენ აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ კონსტიტუციები.

ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭო

მუხლი 133. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოებს — ავტონომიური რესპუბლიკების მთავრობებს — აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლეს აღმასრულებელ და განმკარგულებელ ორგანოებს — ქმნიან ამ ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი საბჭოები.

აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოები პასუხისმგებელი და ანგარიშვალდებული არიან ამ ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი საბჭოების წინაშე, ხოლო ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი საბჭოების სესიებს შუა პერიოდში — აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოების პრეზიდიუმების წინაშე.

მუხლი 134. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოები გამოცემენ დადგენილებებსა და განკარგულებებს სსრ კავშირის, საქართველოს სსრ, ავტონომიური რესპუბლიკების საკანონმდებლო აქტების, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებებისა და განკარგულებების საფუძველზე და მათს შესასრულებლად, ორგანიზაციას უწევენ და ამოწმებენ მათს შესრულებას.

მუხლი 135. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოებს თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში უფლება აქვთ გააუქმონ სახალხო დეპუტატთა რაიონული და საქალაქო (რესპუბლიკური (ასსრ) დაქვემდებარების ქალაქების) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების გადაწყვეტილებანი და განკარგულებანი.

აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოებს უფლება აქვთ გააუქმონ ამ ავტონომიური რესპუბლიკების სამინისტროების, სახელმწიფო კომიტეტებისა და მათი სხვა საქვეუწყებო ორგანოების აქტები.

მუხლი 136. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოები აერთიანებენ და წარმართავენ ავტონომიური რესპუბლიკების სამინისტროების, სახელმწიფო კომიტეტების, მათი სხვა საქვეუწყებო ორგანოების მუშაობას.

აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ სამინისტროები და სახელმწიფო კომიტეტები ხელმძღვანელობენ მათთვის მინდობილ მმართველობის დარგებს ან ახორციელებენ დარგთშორის მართვას და ექვემდებარებიან როგორც ამ ავტონომიური რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებს, ისე აგრეთვე საქართველოს სსრ შესაბამის სამინისტროებს, სახელმწიფო კომიტეტებს.

VII

**სახელმწიფო ხელისუფლებისა და მმართველობის ადგილობრივი
 ორგანოები საქართველოს სს რესპუბლიკაში**

თ ა ვ ი 17

სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოები

მუხლი 137. ავტონომიურ ოლქში, რაიონებში, ქალაქებში, ქალაქების რაიონებში, დაბებსა და სოფლებში სახელმწიფო ხელისუფლების ადგილობრივ ორგანოებს წარმოადგენენ შესაბამისი სახალხო დეპუტატთა საბჭოები.

მუხლი 138. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოები წყვეტენ ადგილობრივი მნიშვნელობის ყველა საკითხს საერთო-სახელმწიფო ინტერესებისა და საბჭოს ტერიტორიაზე მცხოვრებ მოქალაქეთა ინტერესების შესაბამისად, ახორციელებენ ზემდგომი სახელმწიფო ორგანოების გადაწყვეტილებებს, ხელმძღვანელობენ ქვემდგომი სახალხო დეპუტატთა საბჭოების საქმიანობას, მონაწილეობენ რესპუბლიკური და საერთო-საკავშირო მნიშვნელობის საკითხების განხილვაში, შეაქვთ მათ შესახებ წინადადებანი.

სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოები ხელმძღვანელობენ თავიანთ ტერიტორიაზე სახელმწიფო, სამეურნეო და სოციალურ-კულტურულ მშენებლობას; ამტკიცებენ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების გეგმებს, ადგილობრივ ბიუჯეტსა და მათი შესრულების ანგარიშებს; ხელმძღვანელობენ მათდამი დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ორგანოებს, საწარმოებს, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებს; უზრუნველყოფენ კანონების შესრულებას, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი წესრიგის, მოქალაქეთა უფლებების დაცვას; ხელს უწყობენ ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის განმტკიცებას.

მუხლი 139. თავიანთი უფლებამოსილების ფარგლებში სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოები უზრუნველყოფენ კომპლექსურ ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებას თავის ტერიტორიაზე; კონტროლს უწევენ ამ ტერიტორიაზე განლაგებული ზემდგომი დაქვემდებარების საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მიერ კანონმდებლობის დაცვას; კოორდინაციასა და კონტროლს უწევენ მათს საქმიანობას მიწათსარგებლობის, ბუნების დაცვის, მშენებლობის, შრომითი რესურსების გამოყენების, სახალხო მოხმარების საქონლის წარმოების, მოსახლეობის სოციალურ-კულტურული, საყოფაცხოვრებო და სხვა მომსახურების დარგში.

მუხლი 140. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოები იღებენ გადაწყვეტილებებს მათთვის სსრ კავშირის, საქართველოს სსრ კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში, ხოლო ავტონომიურ რესპუბლიკებში — აგრეთვე ავტონომიური რესპუბლიკების კანონებით მინიჭებული ფარგლებში.

ადგილობრივი საბჭოების გადაწყვეტილებათა შესრულება სავალდებულოა

საბჭოს ტერიტორიაზე განლაგებული ყველა საწარმოს, დაწესებულებისა და ორგანიზაციისათვის, აგრეთვე თანამდებობის პირებისა და მოქალაქეებისათვის.

მუხლი 141. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების სესიას იწვევენ მათი აღმასრულებელი კომიტეტები სულ ცოტა წელიწადში ოთხჯერ.

სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოები უფლებამოსილი არიან განიხილონ და გადაწყვიტონ სესიებზე ნებისმიერი საკითხი, რომლებსაც მათს გამგებლობას მიაკუთვნებს სსრ კავშირის, საქართველოს სსრ და შესაბამისი ავტონომიური რესპუბლიკების კანონმდებლობა. იმ საკითხების ნუსხას, რომელსაც წყვეტენ მხოლოდ და მხოლოდ სესიებზე, ადგენენ კანონები სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების შესახებ.

მუხლი 142. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოები დეპუტატთაგან ირჩევენ მუდმივ კომისიებს, რათა მათ წინასწარ განიხილონ და მოამზადონ ადგილობრივი საბჭოების გამგებლობას მიკუთვნებული საკითხები, აგრეთვე ხელი შეუწყონ საბჭოების გადაწყვეტილებათა განხორციელებას, კონტროლი გაუწიონ სახელმწიფო ორგანოების, საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების საქმიანობას.

ადგილობრივი საბჭოების მუდმივი კომისიების რეკომენდაციები აუცილებლად უნდა განიხილონ შესაბამისმა სახელმწიფო და საზოგადოებრივმა ორგანოებმა, საწარმოებმა, დაწესებულებებმა და ორგანიზაციებმა. განხილვის შედეგები ან მიღებული ღონისძიებები უნდა ეცნობოს კომისიებს დადგენილ ვადაში.

მუხლი 143. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივ საბჭოებს, ხელმძღვანელობენ რა ქვემდგომი საბჭოების საქმიანობას, უფლება აქვთ გააუქმონ ქვემდგომი საბჭოების აქტები იმ შემთხვევაში, თუ ეს აქტები არ შეესაბამება კანონმდებლობას.

მუხლი 144. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოები თავიანთ საქმიანობას ახორციელებენ საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან და შრომითს კოლექტივებთან მჭიდრო კავშირით, გამოაქვთ ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხები მოქალაქეთა განსახილველად, აბამენ მათ მუდმივი კომისიების, აღმასრულებელი კომიტეტებისა და საბჭოებისადმი სხვა ანგარიშვალდებული ორგანოების მუშაობაში, ხელს უწყობენ ადგილობრივი ნებაყოფლობითი საზოგადოებების მუშაობას და ავითარებენ მოსახლეობის საზოგადოებრივ თვითმოქმედებას.

თ ა ვ ი 18

სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები

მუხლი 145. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანოებია აღმასრულებელი კომიტეტები, რომლებსაც ისინი დეპუტატებისაგან ირჩევენ თავმჯდომარის, მისი მოადგილეების, მდივნისა და წევრების შემადგენლობით.

აღმასრულებელი კომიტეტები წელიწადში ერთხელ მაინც ანგარიშს აბარებენ საბჭოებს, რომლებმაც ისინი აირჩიეს, აგრეთვე შრომითი კილექტივებისა და საცხოვრებელ ადგილას მოქალაქეთა კრებებს.

მუხლი 146. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები უშუალოდ ანგარიშვალდებული არიან როგორც მათი ამრჩევი საბჭოს, ისე ზემდგომი აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანოს წინაშე.

მუხლი 147. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები ხელმძღვანელობენ სახელმწიფო, სამეურნეო და სოციალურ-კულტურულ მშენებლობას შესაბამისი საბჭოების ტერიტორიაზე, მათა ამრჩევი საბჭოებისა და სახელმწიფო ხელისუფლების და მმართველობის ზემდგომი ორგანოების გადაწყვეტილებათა საფუძველზე.

აღმასრულებელი კომიტეტები იწვევენ საბჭოების სესიებს, კოორდინაციას უწევენ საბჭოების მუდმივი კომისიების მუშაობას; ხელს უწყობენ დეპუტატებს მათი უფლებამოსილების განხორციელებაში; ორგანიზაციას უწევენ საბჭოებისა და ზემდგომი სახელმწიფო ორგანოების გადაწყვეტილებების, აგრეთვე ამომრჩეველთა განაწესების შესრულებას, ხელმძღვანელობენ მათდამი დაქვემდებარებულ მმართველობის ორგანოებს.

მუხლი 148. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში იღებენ გადაწყვეტილებებს და გამოსცემენ განკარგულებებს.

მუხლი 149. სახალხო დეპუტატთა საბჭოების აღმასრულებელ კომიტეტებს უფლება აქვთ გააუქმონ ქვემდგომი სახალხო დეპუტატთა საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების გადაწყვეტილებანი და განკარგულებანი.

მუხლი 150. აღმასრულებელი კომიტეტების განყოფილებებსა და სამმართველოებს ქმნიან სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის სახალხო დეპუტატთა საბჭო, სახალხო დეპუტატთა რაიონული, საქალაქო, ქალაქების რაიონული საბჭოები. ეს განყოფილებები და სამმართველოები თავიანთ საქმიანობაში ემორჩილებიან როგორც საბჭოებსა და მათს აღმასრულებელ კომიტეტებს, ისე სახელმწიფო მმართველობის შესაბამის ზემდგომ ორგანოებს.

სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების განყოფილებებისა და სამმართველოების ნუსხას და მათი შექმნის წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირის, საქართველოს სსრ და ავტონომიური რესპუბლიკების კანონმდებლობა.

მუხლი 151. სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების უფლებამოსილების ვადის გასვლის შემდეგ მათი აღმასრულებელი კომიტეტები ინარჩუნებენ თავიანთ უფლებამოსილებას ახალი მოწვევის სახალხო დეპუტატთა საბჭოების მიერ აღმასრულებელი კომიტეტების არჩევამდე.

VIII

 საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების
 სახელმწიფო გეგმა და საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტი

თ ა ვ ი 19

 საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების
 სახელმწიფო გეგმა

მუხლი 152. საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმა სსრ კავშირის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმის შემადგენელი ნაწილია.

საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების მიმდინარე და პერსპექტიული სახელმწიფო გეგმების მიზანია კომპლექსური ეკონომიკური და სოციალური განვითარების უზრუნველყოფა რესპუბლიკის ტერიტორიაზე სსრ კავშირის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების ძირითად ამოცანათა და მიმართულებათა შესაბამისად.

მუხლი 153. საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმები განსაზღვრავს ეკონომიკისა და სოციალურ-კულტურული მშენებლობის ამოცანებს, შეიცავს საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე სახალხო მეურნეობის დარგებისა და ბუნებრივ-ეკონომიკური ზონების განვითარების მიზნობრივ კომპლექსურ პროგრამებსა და გეგმებს, მოიცავს ავტონომიური რესპუბლიკების, ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების რაიონებისა და ქალაქების ეკონომიკური და სოციალური განვითარების გეგმებს.

მუხლი 154. საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმას შეიმუშავებს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო სსრ კავშირის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმის შესაბამისად, საქართველოს სსრ სამინისტროების, სახელმწიფო კომიტეტებისა და სახელმწიფო მმართველობის სხვა ორგანოების, ავტონომიური რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოების, სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების გეგმათა პროექტების საფუძველზე.

საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმაში შეტანილია საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე განლაგებულ საკავშირო დაქვემდებარების საწარმოთა, დაწესებულებათა და ორგანიზაციათა გეგმების ძირითადი მაჩვენებლები.

ეკონომიკური და სოციალური განვითარების გეგმების შემუშავება ხორციელდება საწარმოთა, დაწესებულებათა და ორგანიზაციათა, აგრეთვე საზო-

გაღობრივ ორგანიზაციითა კოლექტივების წინადადებების გათვალისწინებით.

მუხლი 155. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმა შეაქვს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს განსახილველად. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მოხსენებისა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო და სხვა მუდმივი კომისიების დასკვნების მიხედვით იხილავს და ამტკიცებს საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმას.

მუხლი 156. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო ორგანიზაციას უწევს საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმის შესრულებას და ახორციელებს ღონისძიებებს საგეგმო დისციპლინის განმტკიცებისათვის.

მუხლი 157. საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმების შესრულების ანგარიშებს იხილავს და ამტკიცებს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო. გეგმების შესრულების ზოგადი მაჩვენებლები ქვეყნდება საყოველთაო გაცნობისათვის.

თ ა ვ ი 20

საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტი

მუხლი 158. საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტი სსრ კავშირის ერთიანი სახელმწიფო ბიუჯეტის შემადგენელი ნაწილია.

მუხლი 159. საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტი აერთიანებს საქართველოს სსრ რესპუბლიკურ ბიუჯეტს, ავტონომიური რესპუბლიკების სახელმწიფო ბიუჯეტებსა და ადგილობრივ ბიუჯეტებს.

მუხლი 160. საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლისა და გასავლის გამიჯვნას საქართველოს სსრ რესპუბლიკურ ბიუჯეტს, ავტონომიური რესპუბლიკების სახელმწიფო ბიუჯეტებსა და ადგილობრივ ბიუჯეტებს შორის განსაზღვრავს საქართველოს სსრ კანონი საქართველოს სსრ, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების საბიუჯეტო უფლებების შესახებ.

მუხლი 161. საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტს შეიმუშავებს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმების, სსრ კავშირის სახელმწიფო ბიუჯეტის საფუძველზე; ბიუჯეტს ამტკიცებს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მოხსენებისა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო და სხვა მუდმივი კომისიების დასკვნების მიხედვით.

მუხლი 162. საქართველოს სსრ სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშს ამტკიცებს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო. ბიუჯეტის შესრულების ზოგადი მაჩვენებლები ქვეყნდება საყოველთაო გაცნობისათვის.

IX

პართლმსაჯულება, არბიტრაჟი და საპროკურორო ზედამხედველობა

თ ა ვ ი 21

სასამართლო და არბიტრაჟი

მუხლი 163. მართლმსაჯულებას საქართველოს სს რესპუბლიკაში ახორციელებს მხოლოდ სასამართლო.

საქართველოს სსრ სასამართლოები არიან: საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლო, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი სასამართლოები, თბილისის საქალაქო სასამართლო, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის საოლქო სასამართლო და რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოები.

საქართველოს სსრ სასამართლოების ორგანიზაციასა და საქმიანობის წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონები.

მუხლი 164. საქართველოს სს რესპუბლიკაში ყველა სასამართლო იქმნება მოსამართლეთა და სახალხო მსაჯულთა არჩევითობის საწყისებზე.

რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების სახალხო მოსამართლეებს რაიონის (ქალაქის) მოქალაქეები ირჩევენ საყოველთაო, თანასწორი და პარდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე ფარული კენჭისყრით ზუთი წლის ვადით. რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების სახალხო მსაჯულებს ირჩევენ მოქალაქეთა კრებებზე მათს სამუშაო ან საცხოვრებელ ადგილას ღია კენჭისყრით ორ-ნახევარი წლის ვადით.

ზემდგომ სასამართლოებს სახალხო დეპუტატთა შესაბამისი საბჭოები ირჩევენ ზუთი წლის ვადით.

მოსამართლეები და სახალხო მსაჯულები პასუხისმგებელი არიან ამომრჩევლების ან ამრჩევი ორგანოების წინაშე, ანგარიშს აბარებენ მათ და შეიძლება მათ მიერ გაწვეულ იქნენ კანონით დადგენილი წესით.

მუხლი 165. საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლო საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლო ორგანოა და ზედამხედველობას უწევს საქართველოს სსრ სასამართლოების სასამართლო საქმიანობას.

საქართველოს სსრ უმაღლეს სასამართლოს ირჩევს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო თავმჯდომარის, მისი მოადგილეების, წევრებისა და სახალხო მსაჯულების შემადგენლობით.

მუხლი 166. სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეების განხილვა ყველა სასამართლოში ხდება კოლეგიურად; პირველი ინსტანციის სასამართლოში -- სახალხო მსაჯულთა მონაწილეობით. სახალხო მსაჯულებს მართლმსაჯულების განხორციელების დროს მოსამართლის ყველა უფლება აქვთ.

მუხლი 167. მოსამართლეები და სახალხო მსაჯულები დამოუკიდებელი არიან და მხოლოდ კანონს ემორჩილებიან.

მუხლი 168. საქართველოს სს რესპუბლიკაში მართლმსაჯულება ხორციელდება კანონისა და სასამართლოს წინაშე მოქალაქეთა თანასწორობის საწყისებზე.

მუხლი 169. საქმის გარჩევა ყველა სასამართლოში ღიაა. სასამართლოს დახურულ სხდომაზე საქმეთა მოსმენა დასაშვებია მხოლოდ კანონით დადგენილ შემთხვევებში, სამართალწარმოების ყველა წესის დაცვით.

მუხლი 170. ბრალდებულისთვის უზრუნველყოფილია დაცვის უფლება.

მუხლი 171. სამართალწარმოება საქართველოს სს რესპუბლიკაში ხორციელდება ქართულ ენაზე ან ავტონომიური რესპუბლიკის, ავტონომიურა ოლქის ენაზე, ან მოცემული ადგილის მოსახლეობის უმრავლესობის ენაზე. საქმის მონაწილე პირებისათვის, რომლებმაც არ იციან მიმდინარე სამართალწარმოების ენა, უზრუნველყოფილია თარგმანის მეშვეობით საქმის მასალების სრული გაცნობისა და სასამართლო მოქმედებაში მონაწილეობის უფლება, სასამართლოში დედაენაზე გამოსვლის უფლება.

მუხლი 172. არავინ არ შეიძლება ცნობილ იქნეს ბრალეულად დანაშაულის ჩადენაში, აგრეთვე დაედოს სისხლისსამართლებრივი სასჯელი, თუ არა სასამართლოს განაჩენით და კანონის შესაბამისად.

მუხლი 173. მოქალაქეებისა და ორგანიზაციებისათვის იურიდიული დახმარების გასაწევად მოქმედებენ ადვოკატთა კოლეგიები. კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მოქალაქენი უფასოდ იღებენ იურიდიულ დახმარებას.

ადვოკატურის ორგანიზაციასა და საქმიანობის წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობა.

მუხლი 174. სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეთა სამართალწარმოებაში დასაშვებია საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და შრომითი კოლექტივების წარმომადგენელთა მონაწილეობა.

მუხლი 175. საწარმოებს, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებს შორის სამეურნეო დავას წყვეტენ სახელმწიფო არბიტრაჟის ორგანოები მათი კომპეტენციის ფარგლებში.

თ ა ვ ი 22

პროკურატურა

მუხლი 176. საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე ყველა სამინისტროს, სახელმწიფო კომიტეტისა და უწყების, საწარმოს, დაწესებულებისა და ორგანიზაციის, სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი და გამკარგულებელი ორგანოების, კოლმეურნეობების, კოოპერაციული და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, თანამდებობის პირების, აგრეთვე მოქალაქეების მიერ კანონების ზუსტი და ერთგვაროვანი შესრულებისადმი უმაღლესი

ზედამხედველობა სორციელდება სსრ კავშირის გენერალური პროკურორის და მისდამი დაქვემდებარებული საქართველოს სსრ პროკურორის და ქვემდგომი პროკურორების მიერ.

მუხლი 177. საქართველოს სსრ პროკურორს, აფხაზეთის ასსრ, აჭარის ასსრ და სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის პროკურორებს ნიშნავს სსრ კავშირის გენერალური პროკურორი.

რაიონულ და საქალაქო პროკურორებს ნიშნავს საქართველოს სსრ პროკურორი და ამტკიცებს სსრ კავშირის გენერალური პროკურორი.

მუხლი 178. საქართველოს სსრ პროკურორისა და ყველა ქვემდგომი პროკურორის უფლებამოსილების ვადა ხუთი წელია.

მუხლი 179. პროკურატურის ორგანოები თავიანთ უფლებამოსილებას ყოველგვარი ადგილობრივი ორგანოსაგან დამოუკიდებლად ახორციელებენ და მხოლოდ სსრ კავშირის გენერალურ პროკურორს ემორჩილებიან.

X

საქართველოს სსრ გერბი, დროშა, ჰიმნი და დედაქალაქი

მუხლი 180. საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური, რესპუბლიკის სახელმწიფო გერბ-წარმოდგენს წრეს, რომლის ზედა ნაწილში, წითელ ფონზე, გამოსახულია მნათი ხუთქიმიანი ვარსკვლავი გაშლილი სხივებით; ქვემოთ — დათოვლილი ცისფერი მთაგრებილია შუაში აღმართული თოვლიანი მწვერვალი; წრის ქვედა ნაწილში გამოსახულია: მარჯვნივ — ოქროს ვაზი ყურძნის მტევნით; მარცხნივ — ოქროს სამი თავთავი, თავთავებისა და ვაზის ბოლოები გადახლართულია ერთმანეთში წრის ქვედა კიდესთან; შუაგულის დიდი ნაწილი უჭირავს ოქროს ნამგლისა და უროს გამოსახულებას, რომელიც ებჯინება: ზემოთ — ვარსკვლავის გაშლილ სხივებს, ქვემოთ — მთაგრების მწვერვალს, ხოლო გვერდებზე — თავთავებსა და ვაზს; ნამგლისა და უროს ქვემოთ არის წარწერა: „საქ. სსრ“; წრეს გარს შემოვლებული აქვს ქართული ჩუქურთმებიანი არწივი. რომლის შიდა რკალზე, თეთრ ფონზე მოთავსებულია ორი მცირე ვარსკვლავით გამიჯნული წარწერა ქართულ და რუსულ ენებზე: „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!“.

მუხლი 181. საქართველოს სსრ სახელმწიფო დროშა წარმოდგენს მართკუთხედის ფორმის წითელ ქსოვილს. სიგანის შეფარდება სიგრძესთან არის 1:2. ზედა კუთხეში ტართან მოთავსებულია ცისფერი კვადრატი, რომლის გვერდი დროშის სიგანის ნახევარს უდრის. კვადრატის შუაგულში წრეა, რომლის რადიუსი კვადრატის გვერდის მესამედს შეადგენს. წრეში ნამგალი და უროა, მათ თავზე — ხუთქიმიანი ვარსკვლავი, წრიდან კვადრატის გვერდებს

24 სხივი ეღინება. ნამგალი, ურო, ვარსკვლავი და სხივები წითელი ფერისაა. კვადრატის მარჯვენა გვერდის შუაგულიდან დროშას მთელ სიგრძეზე ვასდევს ცისფერი ზოლი, რომლის სიგანე კვადრატის გვერდის მესამედია.

მუხლი 182. საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახელმწიფო ჰიმნს ამტკიცებს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი.

მუხლი 183. საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის დედაქალაქი არის თბილისი.

XI

საქართველოს სსრ კონსტიტუციის მოქმედება და მისი შეცვლის წესი

მუხლი 184. საქართველოს სსრ ყველა კანონი და სახელმწიფო ორგანოების სხვა აქტები გამოიცემა საქართველოს სსრ კონსტიტუციის საფუძველზე და მის შესაბამისად.

მუხლი 185. საქართველოს სსრ კონსტიტუციის შეცვლა ხდება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებით, რომელსაც მიიღებს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა საერთო რიცხვის სულ ცოტა ორი მესამედის უმრავლესობა.

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის

კ ა ნ ო ნ ი

76 საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) სა- მოქმედოლ შეიქმნების წინის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო
ადგენს:

მუხლი 1. საქართველოს სსრ, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ კანონები, საქართველოს სსრ სახელმწიფო ორგანოების სხვა აქტები, რომლებიც მიღებულია 1978 წლის 15 აპრილამდე, ძალაში რჩება, რამდენადაც არ ეწინააღმდეგება საქართველოს სსრ 1978 წლის კონსტიტუციას.

მუხლი 2. დაწესდეს, რომ საქართველოს სსრ 1978 წლის კონსტიტუციის მიღებამდე არჩეული საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოები ახორციელებენ მთელ უფლებამოსილებას, რომელსაც უმაღლეს საბჭოებს ანიჭებს საქართველოს სსრ ახალი კონსტიტუცია.

საქართველოს სსრ 1978 წლის კონსტიტუციის მიღებამდე არჩეული სახელმწიფო ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოები ახორციელებენ მთელ უფლებამოსილებას, რომელსაც სახალხო დეპუტატების ადგილობრივ საბჭოებს ანიჭებს საქართველოს სსრ ახალი კონსტიტუცია.

სახალხო დეპუტატთა საბჭოების უფლებამოსილების ვადები, რომლებიც საქართველოს სსრ 1978 წლის კონსტიტუციის 86-ე მუხლით არის დადგენილი, ვრცელდება მის მიღებამდე არჩეულ საბჭოებზე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა განსაზღვროს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და საქართველოს სსრ სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების მორიგი არჩევნების მოწყობის დრო, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოების პრეზიდიუმებმა — შესაბამისად აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოების და სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების მორიგი არჩევნების მოწყობის დრო.

მუხლი 3. საქართველოს სსრ 1937 წლის კონსტიტუციის შესაბამისად შექმნილი სახალხო დეპუტატთა საბჭოების აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანოები, სამინისტროები და უწყებები, სასამართლოები და სხვა სახელმწიფო ორგანოები ახორციელებენ უფლებამოსილებას, რომელსაც მათ ანიჭებს საქართველოს სსრ 1978 წლის კონსტიტუცია, აგრეთვე, საქართველოს სსრ ახალი კონსტიტუციიდან გამომდინარე საკანონმდებლო აქტების მიღებამდე — კანონმდებლობა, რომელიც გამოცემულია ახალი კონსტიტუციის მიღებამდე.

მუხლი 4. რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოთა სახალხო მსაჯულების უფლებამოსილების ვადა, რომელიც საქართველოს სსრ 1978

წლის კონსტიტუციის 164-ე მუხლით არის დადგენილი, ვრცელდება მის მიღებამდე არჩეულ სახალხო მსაჯულებზე.

მუხლი 5. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა შეიმუშაოს და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს განსახილველად შეიტანოს კანონთა პროექტები საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს, საქართველოს სსრ სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების არჩევნების შესახებ და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტის პროექტი, აგრეთვე, განსაზღვროს საქართველოს სსრ კანონმდებლობის საქართველოს სსრ 1978 წლის კონსტიტუციასთან შესაბამისობაში მოსაყვანად მუშაობის ორგანიზაციის წესი.

მუხლი 6. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭომ შეიმუშაოს და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს განსახილველად შეიტანოს კანონის პროექტა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შესახებ.

მუხლი 7. სახალხო დეპუტატთა საბჭოებმა, მათმა აღმასრულებელმა და განმკარგულებელმა ორგანოებმა, სამინისტროებმა და უწყებებმა, სხვა სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანოების ხელმძღვანელებმა განიხილონ საქართველოს სსრ კონსტიტუციის პროექტის საყოველთაო-სახალხო განხილვისას შემოსული მოქალაქეთა წინადადებები და შენიშვნები ამ ორგანოების საქმიანობასთან დაკავშირებულ საკითხებზე და განახორციელონ მათი რეალიზაციის ღონისძიებანი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშაბარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 15 აპრილი.

ბანუოფილება მეორე

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

77 სსრ კავშირის კვების მრეწველობის სამინისტროს საქართველოს კვების მრეწველობის საწარმოთა დაპროექტების სახელმწიფო ინსტიტუტის მუშაკებისათვის საპატიო წოდებათა მინიჭების შესახებ

საქართველოს სსრ კვების მრეწველობაში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის სსრ კავშირის კვების მრეწველობის სამინისტროს საქართველოს კვების მრეწველობის საწარმოთა დაპროექტების სახელმწიფო ინსტიტუტის მუშაკებს მიენიჭოთ საპატიო წოდება:

საქართველოს სსრ დამსახურებული ინჟინრის:

ელისაბედ ივანეს ასულ არუთინოვას — წყალსადენის და კანალიზაციის განყოფილების მთავარ სპეციალისტს.

ვიქტორ გიორგის ძე **ბახტაძეს** — წყალსადენის და კანალიზაციის განყოფილების უფროსს.

გრიგოლ ალექსანდრეს ძე **თანდოევს** — პროექტების მთავარ არქიტექტორს. თამილა ფილიმონის ასულ **კარბელაშვილს** — პროექტების მთავარ ინჟინერს. ალექსანდრე შალვას ძე **რიუჟაძეს** — ინსტიტუტის მთავარ ინჟინერს.

ლიდია პეტრეს ასულ **სტრანდბერგს** — სამშენებლო განყოფილების ჯგუფის ხელმძღვანელს.

საქართველოს სსრ დამსახურებული აგრონომის:

ბიძინა მიხეილის ძე **ბერიშვილს** — საბჭოთა მეურნეობების დაპროექტების განყოფილების უფროსის მოადგილეს.

საქართველოს სსრ დამსახურებული არქიტექტორის:

ტარიელ დიმიტრის ძე **გაბუნიას** — სამშენებლო განყოფილების უფროსს. გიორგი ისაკის ძე **განჯელაშვილს** — პროექტების მთავარ არქიტექტორს.

საქართველოს სსრ დამსახურებული გეოლოგის:

ანატოლი ალექსანდრეს ძე **რუხაძეს** — საძიებო განყოფილების უფროსს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 4 აპრილი.

№ 1049—IX

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა
 აშხ. ნ. პ. ზალდასტანიშვილისათვის საქართველოს სსრ დამსახურებული
78 გამომგონებლის საპატიო წოდების მიწოდების შე-
 სახებ

თვალსაჩინო გამოგონებებისათვის, რომელთა სახალხო მეურნეობაში და-
 ნერგვამ მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ეფექტი მოგვცა, საქართველოს ვ. ი.
 ლენინის სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის დოცენტს აშხ. ნოდარ
 კონსტანტინეს ძე **ზალდასტანიშვილს** მიენიჭოს საქართველოს სსრ დამსახურე-
 ბული გამომგონებლის საპატიო წოდება.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 24 აპრილი.

№ 1072 — IX

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

79 ამიერკავკასიის ოპტომზარის რეპოლუციის ორდენოსანი რკინიგზის და სამუშაოებლო ორგანიზაციებთან იმ მუშაკების საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ, რომლებმაც ყველაზე მეტად გამოიჩინეს თავი თბილისი — სამგზავროს სადგურზე საპარაუზნო ვაგონისა და ქ. თბილისში კოლმეურნეობის მოედანზე ნაგებობებთან კომპლექსის მშენებლობისას

თბილისი — სამგზავროს სადგურზე საგარეუბნო ვაგონისა და ქ. თბილისში კოლმეურნეობის მოედანზე ნაგებობათა კომპლექსის მშენებლობისას აღებული სოციალისტური ვალდებულებების ვადად და ხარისხიანად შესრულებისათვის ამიერკავკასიის ოპტომზარის რეპოლუციის ორდენოსანი რკინიგზის და სამუშაოებლო ორგანიზაციების ის მუშაკები, რომლებმაც ყველაზე მეტად გამოიჩინეს თავი, დაჯილდოვდნენ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით:

ზაურ გიორგის ძე არბოლიშვილი — ქ. თბილისის № 1 სამუშაოებლო სამმართველოს ამწეს მემანქანე.

ვასილ ალექსის ძე ბელინიკინი — კავკასიის ელექტროქსელების მშენებლობის ტრესტის № 43 მექანიზებული კოლონის მემანქ.

გოგი არჩილის ძე ბერიძე — ქ. თბილისის № 1 სამუშაოებლო სამმართველოს მექსკავატორე.

ჭემალ გიორგის ძე ბურძღლა — თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის საბინაო მეურნეობის სამმართველოს სპეციალური სამუშაოებლო-სარემონტო ტრესტის № 1 სამმართველოს სამუშაოთა მწარმოებელი.

ვაჟა ნიკოლოზის ძე გოგიჩაიშვილი — № 2 გვირაბიდსამუშაოებლო რაზმის კომპლექსური ბრიგადის ბრიგადირი.

ივანე მიხეილის ძე ვარდანაშვილი — კავკასიის ელექტროქსელის მშენებლობის ტრესტის № 54 მექანიზებული კოლონის ელექტრომონტიორი.

არამ არშაკის ძე ვარდანაიანი — თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის საბინაო მეურნეობის სამმართველოს სპეციალური სამუშაოებლო-სარემონტო ტრესტის № 1 სამმართველოს მუშა-კალატოზი.

იური ვიქტორის ძე კიკნაძე — ქ. თბილისის № 1 სამუშაოებლო სამმართველოს მეტეტონეთა ბრიგადირი.

გრიგოლ გაბრიელის ძე კორნიენკო — კავკასიის ელექტროქსელის მშენებლობის ტრესტის მექანიზებული სამუშაოების და ტრანსპორტის სამმართველოს მძღოლი.

ნიკოლოზ კუხმას ძე კრესტიანიკოვი — ქ. თბილისის № 1 სამუშაოებლო სამმართველოს ელექტრომემდულებელი.

ბაგრატ ადამის ძე კუძიევი — ქ. თბილისის № 1 სამუშაოებლო სამმართველოს მძღოლი.

- ნიკოლოზ ვასილის ძე **ლაპიაშვილი** — თბილისის რკინიგზის საპროექტო-სამშენ-
ბო ინსტიტუტის მთავარი ინჟინერი.
- ბეგი ვარდოს ძე **მინესაშვილი** — თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის საბი-
ნაო მეურნეობის სამმართველოს სპეციალური სამშენებლო-სარემონტო
ტრესტის № 1 სამმართველოს მუშა-მებეტონე.
- სოლომონ ლაზარეს ძე **მუჩიაშვილი** — რკინა-ბეტონის კონსტრუქციების ქარხ-
ნის მებეტონე.
- ირაკლი კირიაკის ძე **პოპოვი**—კავკასიის ელექტროქსელის მშენებლობის ტრეს-
ტის № 54 მექანიზებული კოლონის უფროსი სამუშაოთა მწარმოებელი.
- აკაკი სევერიანის ძე **ულენტი** — ქ. თბილისის № 1 სამშენებლო სამმართველოს
სამუშაოთა მწარმოებელი.
- ალექსი დავითის ძე **რჩეულიშვილი** — თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკო-
მის საბინაო მეურნეობის სამმართველოს სპეციალური სამშენებლო-
სარემონტო ტრესტის ავტოგარაჟის ავტომწეს მძღოლი.
- ალექსი ზურაბის ძე **სიმონიშვილი** — ინსტიტუტ „თბილქალაქპროექტის“ ჯგუ-
ფის ხელმძღვანელი, მთავარი კონსტრუქტორი.
- სპირიდონ აბრამის ძე **სოლოშვილი** — ქ. თბილისის № 1 სამშენებლო სამმარ-
თველოს კალატოზი.
- ისაყ სტეფანეს ძე **ფოტოვი** — კავკასიის ელექტროქსელის მშენებლობის ტრეს-
ტის № 54 მექანიზებული კოლონის სანტექნიკოსი.
- შოთა დიმიტრის ძე **ყავლაშვილი** — ინსტიტუტ „თბილქალაქპროექტის“ საარ-
ქიტექტურო სახელოსნოს ხელმძღვანელი, პროექტის მთავარი არქიტექ-
ტორი.
- მირიან გერონტის ძე **შარიქაძე** — ქ. თბილისის № 1 სამშენებლო სამმართველოს
დურგალთა ბრიგადირი.
- მიხეილ გაბრიელის ძე **წიკლაური** — კავკასიის ელექტროქსელის მშენებლობის
ტრესტის № 54 მექანიზებული კოლონის მებეტონე.
- ნოდარ მიხეილის ძე **ხაბელაშვილი** — ქ. თბილისის № 1 სამშენებლო სამმარ-
თველოს კალატოზი.
- გიორგი ალექსანდრეს ძე **ხაზარაძე** — რკინა-ბეტონის კონსტრუქციების
ქარხნის დირექტორი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. ზილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 4 აპრილი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

80

მწერალ ნურდინ მუზაევის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

მოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსნის“ ჩაჩნურ ენაზე თარგმნისათვის მწერალი ნურდინ მუზაევი დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — ვ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 7 აპრილი.

№ 1051 — IX

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

81

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით იმ პირთა დაჯილდოების შესახებ, რომლებმაც განსაკუთრებით გამოიჩინეს თავი ენგურის ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობაზე

ენგურის ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობაში აქტიური მონაწილეობისათვის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოვდნენ:

მიხეილ დომენტის ძე აბზიანიძე — ენგურჰესის მშენებარე კასკადის დირექციის მთავარი ინჟინერი.

გივი სეფეს ძე ასათიანი — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს ქუთაისის დამხმარე საწარმოთა კომბინატის მეარმატურე.

ევგენი თევდორეს ძე ბაკანოვი — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს სამუშაოთა მექანიზაციის სამშენებლო-სამონტაჟო სამმართველოს ამწეს მემანქანე.

ნიკოლოზ სიმონის ძე ბელობროვი — ტრესტ „სპეცჰიდროენერგომონტაჟის“ ენგურის სამონტაჟო უბნის ზეინკალი.

ტარიელ მიხეილის ძე ბერბენაძე — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს სამოქალაქო-საბინაო მშენებლობის სამმართველოს ელექტრომუშადღუღებელი.

სიმონ სარდიონის ძე გასიევი — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს სამშენებლო სამმართველო „გვირაბმშენის“ მეზეტონე.

ოთარ ნიკოლოზის ძე გოგიჩაძე — ინსტიტუტ „ჰიდროპროექტის“ თბილისის განყოფილების წყლის ენერგეტიკისა და ჰიდრომექანიკის განყოფილებაში უფროსი.

- სერგო ნიკანდროს ძე **გორეზიანი** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს ძალური კვანძის სამშენებლო სამმართველოს მექანიკოსი.
- რეიკო მაკარის ძე **გულუა** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს სამუშაოთა მექანიზაციის სამშენებლო-სამონტაჟო სამმართველოს ბულდოზერის მემანქანე.
- ლადიკო სასონის ძე **ღვებუაძე** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს ძალური კვანძის სამშენებლო სამმართველოს გვირაბგამყვანი.
- ალექსი ივანეს ძე **ღონსკიხი** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს სამშენებლო სამმართველო „გვირაბმშენის“ მეტეტონე.
- კარლო ლეონტის ძე **ვეკუა** — ენგურჰესის მშენებლობის პროფკავშირების გაერთიანებული სამშენკომის თავმჯდომარის მოადგილე.
- ვალეკო შალვას ძე **თულაძე** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს სამშენებლო სამმართველო „გვირაბმშენის“ მარკშიედერი.
- მარგარიტა იონას ასული **თურმანიძე** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს მატერიალურ-ტექნიკური მომარაგების სამმართველოს მთავარი ბუხჰალტერი.
- ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე **კახანენკო** — ენგურჰესის მშენებლობაზე ტრესტ „სპეცდიროენერგომონტაჟის“ ჰიდროძალური უბნის ელექტროშემდუღებელი.
- გრიგოლ ილარიონის ძე **კოკაია** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს ავტოსატრანსპორტო კანტორის მძღოლი.
- ვალენტინა ნიკოლოზის ასული **კონდრატენკო** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს მუშათა მომარაგების სამმართველოს სასადილოს გამგე.
- ალექსანდრე ვასილის ძე **კუზურმანი** — ინსტიტუტ „ჰიდროპროექტის“ თბილისის განყოფილების საძიებო ექსპედიციის მთავარი გეოდეზისტი.
- პეტრე მოსეს ძე **ლევინი** — ენგურჰესის მშენებლობის 124-ე სამხედრო-სამშენებლო რაზმის მეთაური.
- არველოდი ვიქტორის ძე **მელაია** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს ავტოსატრანსპორტო კანტორის მძღოლი.
- ზარდღა ალექსანდრეს ძე **მელქაძე** — საქართველოს სსრ საავტომობილო ტრანსპორტის სამინისტროს ქუთაისის სატვირთო ავტოსატრანსპორტო საწარმოს მძღოლი.
- ლარისა ნიკოლოზის ასული **ნოვოფილოვა** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს საბინაო-კომუნალური კანტორის მღებავი.
- ალეკტინ ვასილის ძე **რევიკი** — ენგურის სამმართველო „ჰიდროსპეცმშენის“ საწარმო-ტექნიკური განყოფილების უფროსი.
- დოდო ვასილის ასული **რუხაძე** — ენგურჰესის მშენებლობის სამმართველოს სამოქალაქო-საბინაო მშენებლობის სამმართველოს ტექნიკური განყოფილების გამგე.
- ლევ ალექსის ძე **ტუგოვი** — ენგურის სამმართველო „ჰიდროსპეცმშენის“ აირ-ელექტროშემდუღებელი.

ანზორ კოლიას ძე **ფიფია** — ენგურპესის მშენებლობის სამმართველოს ავტოსატრანსპორტო კანტორის მძღოლი.

ჯამბულ ისიდორეს ძე **ფიფია** — ენგურპესის მშენებლობის სამმართველოს მალღივი კაშხალის სამშენებლო სამმართველოს მეგეტონე.

ივრიკო ბაგრატის ძე **ჭობალია** — ტრესტ „სოიუზლიფტომონტაჟის“ ამიერკავკასიის სამონტაჟო სამმართველოს ენგურის უბნის მემონტაჟეთა ბრიგადირი.

თამაზ აკაკის ძე **შარიქაძე** — ენგურპესის მშენებლობის სამმართველოს მალღივი კაშხალის სამშენებლო სამმართველოს ხუროთა ბრიგადირი.

ანატოლი ვასილის ძე **შიშოვი** — ტრესტ „სპეცჰიდროენერგომონტაჟის“ ენგურის სამონტაჟო უბნის ზეინკალი.

მიხეილ პეტრეს ძე **შიელჩკოვი** — ენგურპესის მშენებლობის სამმართველოს მალღივი კაშხალის სამშენებლო სამმართველოს მემონტაჟეთა ბრიგადირი.

გიორგი ერმალოს ძე **ჩიხლაძე** — ენგურპესის მშენებლობის სამმართველოს კადრების განყოფილების უფროსი.

სოსო ივანეს ძე **ჩხაიძე** — ენგურპესის მშენებლობის სამმართველოს ავტოსატრანსპორტო კანტორის უფროსი.

მეგონა ლულუნის ძე **ხორავა** — ენგურპესის მშენებლობის სამმართველოს მალღივი კაშხალის სამშენებლო სამმართველოს ხურო.

ინდიკო ივანეს ძე **ჯინჭარაძე** — ენგურპესის მშენებლობის სამმართველოს ძალური კვანძის სამშენებლო სამმართველოს გვირაბგამყვანი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. ზილახვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 21 აპრილი.

№ 1071—IX

ბრძანებულია საპარტიველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

82 ამხ. ნ. ზ. ვაშაძის საპარტიველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

რესპუბლიკის პარტიულ, საბჭოთა, პროფკავშირულ და სამეურნეო ორგანოებში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების ორმოცდაათ წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ საბინაო-კომუნალური მეურნეობის მინისტრი ამხ. ნოდარ გრიგოლის ძე **ვაშაძე** დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. ზილახვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 24 აპრილი.

№ 1075 — IX

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

83 ამხ. თ. ვ. თევზაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

რესპუბლიკის საპროექტო ორგანიზაციებში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების ორმოცდაათ წელთან დაკავშირებით, საპროექტო ინსტიტუტ „თბილქალაქპროექტის“ დირექტორი ამხ. თაყაი ვლადიმერის ძე თევზაძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — ვ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 24 აპრილი.

№ 1074 — IX

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

84 ამხ. გ. ი. ლეზანიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

პარტიულ, კომკავშირულ ორგანოებში და პრესაში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების სამოც წელთან დაკავშირებით, გაზეთ „პრავდის“ საკუთარი კორესპონდენტი საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში ამხ. გიორგი ივანეს ძე ლეზანიძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — ვ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 24 აპრილი.

№ 1076 — IX

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

85 ამხ. კ. ა. ხოშტარიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

რესპუბლიკის პარტიულ და სამეურნეო ორგანოებში ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების სამოცდაათ წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ წყალმასველი საზოგადოების ცენტრალური რესპუბლიკური საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის მოადგილე ამხ. კონსტანტინე ამბროსის ძე ხოშტარია

დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 24 აპრილი.

№ 1073 — IX

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

86 ამხ. ნ. გ. აკერმანის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

საქართველოს სსრ ბიბლიოთეკამცოდნეობის და ბიბლიოგრაფიის განვითარების დარგში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების სამოცდაათ წელთან დაკავშირებით, კ. მარქსის სახელობის რესპუბლიკური სახელმწიფო ბიბლიოთეკის სარეკომენდაციო ბიბლიოგრაფიის სექტორის გამგე ამხ. ნიკოლოზ გიორგის ძე აკერმანი დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 27 აპრილი.

№ 1079 — IX

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

87 კობეხ ი. ე. ნონეშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ქართული საბჭოთა ლიტერატურის განვითარებაში დიდი დამსახურებისათვის, დაბადების სამოც წელთან დაკავშირებით, პოეტი იოსებ ელიოზის ძე ნონეშვილი დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე — პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი — თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1978 წლის 27 აპრილი.

№ 1078 — IX

ბანუოფილება მისამი

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა 1977 წლის 13 აპრილის სხდომაზე განიხილა „1977 წელს სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების ორგანიზაციული მუშაობის ზოგიერთი საკითხის შესახებ“ სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საბჭოების მუშაობის საკითხების განყოფილების ბარათი, გასული წლის საკავშირო და რესპუბლიკური სტატისტიკური ანგარიშების შედარებითი ანალიზის მონაცემები და აღნიშნა, რომ 1977 წელს სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების სესიებზე წარმოდგენილ იქნა სამეურნეო-ეკონომიკური და სოციალურ-კულტურული მშენებლობის 13 ათასზე მეტი სხვადასხვა აქტუალური საკითხი.

მაგრამ 1977 წელს სესიებზე განხილულ საკითხთა შორის გეგმის, ბიუჯეტის და ფინანსების, მრეწველობის, მშენებლობის, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის საკითხები მცირე პროცენტს შეადგენდნენ. სხვა რესპუბლიკებში მათ უფრო სერიოზული ყურადღება ეთმობოდა. ამასთან ერთად აღინიშნა, რომ დეპუტატების მონაწილეობის დონე ადგილობრივი საბჭოების სესიებში სხვა მოკავშირე რესპუბლიკებთან შედარებით საგრძნობლად დაბალია.

ადგილობრივი საბჭოების დეპუტატები ასევე პასიურობენ საარჩევნო ოლქებშიც. 1977 წლის ივნის-დეკემბერში ამომრჩევლების წინაშე ანგარიშით წარსდგა დეპუტატთა საერთო რიცხვის 98,7 პროცენტი. შარშან ონის რაიონში ამომრჩევლებისათვის ხგარიში არ ჩაუბარებია 43 დეპუტატს, საჩხერის რაიონში 20-ს, ახმეტის რაიონში — 21-ს, ბოლნისის რაიონში — 47-ს ჟა ა. შ. ასეთივე არადამაკმაყოფილებელი მდგომარეობაა დმანისის, წალკის და თელავის რაიონებშიც.

დუშეთის, ცაგერის, ამბროლაურის, ყაზბეგის, თეთრი წყაროს, საჩხერის, მესტიის, გარდაბნის და სხვა რაიონებისა და ქალაქების ადგილობრივი საბჭოების ბევრი დეპუტატი სესიების შემდეგ არ ხვდება ამომრჩევლებს, არ რაზმავს მათ სესიის გადაწყვეტილებათა შესასრულებლად.

ადგილობრივი საბჭოების მთელი რიგი აღმასრულებელი კომიტეტები სუსტად ეხმარებიან დეპუტატებს ამ მნიშვნელოვან საქმეში.

შარშან დაბალი იყო ადგილობრივი საბჭოების მუდმივი კომისიების აქტიურობაც, მათი მხოლოდ 29,2 პროცენტი წარსდგა ანგარიშით გაწეული მუშაობის შესახებ.

1976 წელთან შედარებით 1977 წელს მუდმივმა კომისიებმა მოამზადეს და სესიებზე განსაზღვრულად გაიტანეს 1371 საკითხით ნაკლები, აღმასკომების სხდომებზე — 1956 საკითხით ნაკლები, ხოლო სესიებზე მოხსენებებითა და თანამოხსენებებით გამოვიდნენ 5.818-ჯერ (1976 წელს ეს ციფრი უდრიდა 7110-ს).

აღმასკომები ყოველთვის მიზანდასახულ კოორდინაციას ვერ უწყევენ მუდმივ კომისიების საქმიანობას, არასაკმარისად ეხმარებიან ორგანიზაციულ მუ-

შაობაში და, რაც მთავარია, მკაცრად არ აკონტროლებენ იმას, თუ როგორ ასრულებენ საწარმოები, მეურნეობები, ორგანიზაციები კომისიათა რეკომენდაციებს.

საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების, მათი განყოფილებებისა და სამმართველოების ნაწილი იშვიათად გამოდის ანგარიშებით მშრომელთა კოლექტივების კრებებზე და მოქალაქეთა საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

მოქალაქეთა დასწრება კრებებზე კლებულობს.

შემცირდა აგრეთვე საზოგადოებრივ საწყისებზე მომუშავე ინსტრუქტორების, ინსპექტორებისა და სხვ. რაოდენობა. სამხრეთ ოსეთში, აფხაზეთში, ხაშურის, წულუკიძის, წითელწყაროს, ყაზბეგის, საგარეჯოს, ორჯონიკიძის, გარდაბნის, გურჯაანის რაიონების ადგილობრივი საბჭოების აღმასკომებში საერთოდ არ ჰყავთ შტატგარეშე მუშაკები.

აღსანიშნავია აგრეთვე ისიც, რომ ჩვენთან, გასული წლების მსგავსად სხვა რესპუბლიკებთან შედარებით კვლავ მაღალია აღმასკომების თავმჯდომარის, მოადგილის, მდივნის მოვალეობის შემსრულებელთა პროცენტი, რომლებიც ადგილობრივი საბჭოების დეპუტატები არ არიან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა დაავალა სახალხო დეპუტატთა საოლქო, რაიონული და საქალაქო საბჭოების აღმასრულებელ კომიტეტებს განიხილონ ეს დადგენილება თავიანთ სხდომებზე, დასახონ და განახორციელონ კონკრეტული ღონისძიებანი, რათა გააქტიურდეს დეპუტატებისა და მუდმივი კომისიების საქმიანობა საბჭოებსა და საარჩევნო ოლქებში, ყოველწარად გაფართოვდეს საჯაროობა, დაცულ იქნეს საკონსტიტუციო დემოკრატიული პრინციპები, განვითარდეს საზოგადოებრივი საწყისები, გაძლიერდეს და გაფართოვდეს კავშირი საბჭოებსა და მასებს შორის, სრულყოფილ იქნეს მთელი ორგანიზაციულ-მასობრივი მუშაობა, რათა იგი მჭიდროდ დაუკავშირდეს სკკპ XXV ყრილობის მიერ დასახულ სამეურნეო-ეკონომიკური და სოციალურ-კულტურული მშენებლობის ამოცანათა გადაწყვეტას.

*

* * *

პრეზიდიუმის სხდომაზე მოსმენილ იქნა აგრეთვე სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის დაჯილდოების განყოფილების ცნობა 1977 წელს მშრომელთა „შრომის ვეტერანის“ მედლით დაჯილდოების შესახებ.

აღინიშნა, რომ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1977 წლის 27 აპრილის და 27 ოქტომბრის დადგენილებების მიღების შემდეგ შეინიშნება ერთგვარი დადებითი ტენდენცია, მაგრამ ძირითადად „შრომის ვეტერანის“ მედლით მშრომელთა დაჯილდოების საქმე კვლავ სერიოზული ნაკლოვანებებით ხასიათდება.

სულ მედლის დაწესების დღიდან რესპუბლიკაში 1978 წლის 1 იანვრის მონაცემებით დაჯილდოებულია 36.070 კაცი (36,6 პროცენტი), რომლებსაც 1974—1977 წლებში გაუფორმდათ პენსია ხანდაზმულობის გამო. ამ მაჩვენებლით საქართველოს სს რესპუბლიკას, როგორც ეს სსრ კავშირის უმაღლესი

საბჭოს პრეზიდიუმის ცნობაშია აღნიშნული, მოკავშირე რესპუბლიკებს შორის ბოლო ადგილი უკავია.

რესპუბლიკის 50 რაიონსა და ქალაქში მშრომელთა „შრომის ვეტერანის“ მედლით დაჯილდოების მაჩვენებლები უფრო დაბალია, ვიდრე საშუალო რესპუბლიკურ, ხოლო 56-ში — საშუალო საკავშირო მაჩვენებელთან შედარებით კიდევ უფრო ნაკლები.

რესპუბლიკის მთელი რიგი სახალხო დეპუტატთა რაიონული და საქალაქო საბჭოების აღმასკომები არადამაკმაყოფილებლად ასრულებენ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1977 წლის 27 აპრილისა და 27 ოქტომბრის დადგენილებებს. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი თვლის, რომ ზემოაღნიშნული დადგენილებების შესრულების საქმეს უპასუხისმგებლოდ მოეკიდნენ სახალხო დეპუტატთა ამბროლაურის, ბოლნისის, ბოგდანოვკის, გარდაბნის, გურჯაანის, დმანისის, დუშეთის, ყაზბეგის, კასპის, ლაგოდეხის, მარნეულის, მესტიის, თერჯოლის, ცაგერის, წითელწყაროს რაიონული საბჭოების აღმასკომები.

მთელ რიგ რაიონებსა და ქალაქებში არ ტარდება შესაბამისი ორგანიზატორული მუშაობა „შრომის ვეტერანის“ მედლით მშრომელთა დაჯილდოების საკითხის მოსაწესრიგებლად. სუსტია ადგილობრივი საბჭოების აღმასკომების კონტროლი დასაჯილდოებლად მშრომელთა წარდგენის საქმეში, დაჯილდოების მასალები ხშირად ფორმდება უხარისხოდ და დაგვიანებით, აქტიურ პროპაგანდას არ უწყევენ ვეტერანთა მუშაობის დადებით გამოცდილებას, პრაქტიკაში ნაკლებადაა დანერგილი ადგილობრივი საბჭოების სხდომებზე ანგარიშების მოსმენა „შრომის ვეტერანის“ მედლით წახალისების შესახებ, არის შემთხვევები, როდესაც ჯილდოები შრომის ვეტერანებს გადაეცემათ დაგვიანებით და არასაზეიმო ვითარებაში.

დაჯილდოება და მედლის ჩაბარება სათანადოდ არ უქმდება ადგილობრივ პრესაში და სხვ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს მიაჩნია, რომ ზოგიერთ რაიონსა და ქალაქში „შრომის ვეტერანის“ მედლით დაჯილდოების დაბალი მაჩვენებლები გამოწვეულია იმით, რომ სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასკომები მორალური სტიმულირების საკითხებს სათანადო მნიშვნელობას არ აძლევენ, სუსტად აკონტროლებენ სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის შესაბამისი აქტებისა და დადგენილებების შესრულებას.

*

* *

ამავე სხდომაზე განხილულ იქნა აგრეთვე „სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს კავშირის საბჭოსა და ეროვნებათა საბჭოს სახალხო მოხმარების საქონლის კომისიების მიერ კულტურულ-საყოფაცხოვრებო დანიშნულების და საოჯახო საქონლის წარმოების სახელმწიფო საგემო დავალებათა შესრულების საკითხის განხილვის შედეგების შესახებ“ სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს

პრეზიდიუმის 1978 წლის 6 აპრილის დადგენილებს შესაბამისად საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მიერ მიღებული დადგენილება.
 პრეზიდიუმის სხდომაზე მოსმენილ იქნა სხვა საკითხებიც.
 ყველა საკითხზე მიღებულია სათანადო დადგენილება.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მუდმივ კომისიებში

გამართა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ქალთა შრომისა და ყოფა-ცხოვრების, დედისა და ბავშვის დაცვის საკითხების მუდმივი კომისიის სხდომა, რომელმაც განიხილა საკითხი ქ. ცხაკაიას ხალიჩების საქსოვ კომბინატში ქალთა შრომისა და საყოფაცხოვრებო პირობების მდგომარეობის შესახებ. კომისიის სხდომაზე აღინიშნა, რომ თუმცა კომბინატში ტარდება გარკვეული ღონისძიებანი მუშა ქალთა შრომის პირობების და სანიტარიულ-საყოფაცხოვრებო მომსახურების გაუმჯობესებისათვის, მაგრამ ჯერ კიდევ შეინიშნება არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებები.

სრულყოფილი არ არის ქალთა შრომის პირობები, რაც იწვევს მუშათა დენადობას. ასე, მაგალითად, კომბინატში 1976 წელს 284 განთავისუფლებული მუშაიდან 184, ანუ 64,8 პროცენტი ქალია. სამუშაოდან განთავისუფლების ძირითადი მოტივია ის, რომ კომბინატი ვერ უზრუნველყოფს მათ საცხოვრებელი ბინით.

კომბინატში ჯერ კიდევ დიდია ხელით შესასრულებელ სამუშაოთა ხვედრითი წონა.

სუციფიკური შრომის პირობების გამო საამქროებში მომუშავეებზე მოქმედებს მავნე ფაქტორები, კერძოდ, საწარმოო ხმაურის ინტენსიურობა აღემატება ზღვრულად დასაშვებ ნორმას. საამქროებში ტექნოლოგიურ პროცესებს თან ახლავს საწარმოო მტერის მნიშვნელოვანი რაოდენობით გამოყოფა.

მტერის მაღალი კონცენტრაცია განპირობებულია იმითაც, რომ გამწოვი სავენტილაციო სისტემა მოუწყობელია. ზოგიერთი ტექნოლოგიური პროცესი სრულყოფილი არ არის.

მნიშვნელოვანი ნაკლოვანებებია აგრეთვე მომუშავეთა სანიტარიულ-ჰიგიენური მომსახურების საქმეში.

კომბინატის თითქმის არც ერთ საამქროსთან არ არის საშხაპეები, მოუწყობელია ქალთა ჰიგიენის ოთახი. სართავი საამქროს მოსამზადებელ განყოფილებაში გასახდელი საერთოდ არა აქვს, მაშინ როდესაც აქ დასაქმებულია 126 ქალი.

სათანადო დონეზე არ არის სამედიცინო მომსახურება.

ნაკლოვანებებია მუშათა სავაჭრო და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო მომსახურებაშიც. არსებული სასურსათო მაღაზია და სასადილო რეგულარულად არ მარავდება პირველი მოთხოვნილების პროდუქტებით, არ წარმოებს ნახევარფაბრიკატების შემოზიდვა, დანერგული არ არის პროდუქტების წინასწარი შეკვეთა, არ არის მიმღები ბუნქტები საყოფაცხოვრებო მომსახურების ცალკეულ სახეობათა მიხედვით (ქიმწმენდა, ფეხსაცმლის შეკეთება და სხვ.).

კომისიის მუშაობა შეაჯამა მისმა თავმჯდომარემ, დეპუტატმა მ. მდივანმა.

*

*

*

გაიმართა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო კომისიის სხდომა, რომელმაც მოისმინა საქართველოს სსრ საშენ მასალათა მრეწველობის მინისტრის ანხ. თ. ლოლაშვილის მოხსენება და ამავე კომისიის მდივნის, დეპუტატ ლ. ისაკაძის თანამოხსენება საგეგმო-საფინანსო დისციპლინის დაცვის მდგომარეობის შესახებ საქართველოს სსრ საშენ მასალათა მრეწველობის სამინისტროში. აღინიშნა, რომ უკანასკნელ წლებში საქართველოს სსრ საშენ მასალათა მრეწველობის სამინისტროს მუშაობაში ერთგვარი წარმატებები შეინიშნება.

ამავე დროს კომისიის სხდომაზე ხაზი გაესვა იმ გარემოებას, რომ საქართველოს სსრ საშენ მასალათა მრეწველობის სამინისტროსა და მის საწარმოებში დაწესებულ დავალებათა შესრულების მხრივ ადგილი აქვს ჩამორჩენას. ნაკლოვანებებია ქარხნების ტექნიკური და სანედლეულო ბაზის განმტკიცების, ახალი ტექნოლოგიის დანერგვის, მოწყობილობებისა და შენობა-ნაგებობების კაპიტალურ-აღდგენითი რემონტის დროულად და ხარისხიანად ჩატარების საქმეში.

არადამაკმაყოფილებელი მუშაობის შედეგად სამინისტროს საწარმოებმა ავურის გამოშვების 1977 წლის გეგმას დააკლეს 22,9 მილიონ ცალზე მეტი ავტორა.

ავურის ქარხნების უმრავლესობას შესრულებული არა აქვს შრომის ნაყოფიერების გეგმები. საგრძნობლად გაზრდილია სასაქონლო პროდუქციის თვითღირებულება. რამაც გამოიწვია ზეგეგმითი ზარალი.

რიც საწარმოებში ჯერ კიდევ ადგილი აქვს უხარისხო და არასტანდარტული პროდუქციის გამოშვებას (გარდაბნის მუყაო-რუბეროიდის ქარხანა, სამტრედიისა და ჭიათურის საშენ მასალათა კომბინატები).

რიც საწარმოებში ჯერ კიდევ დაბალია შრომატევადი პროცესების მექანიზაციის დონე. ზოგან დიდი ჩამორჩენებია სიმძლავრეთა ათვისებაში (საგარეჯოს საშენ მასალათა ქარხანა).

კომისიის მუშაობა შეაჯამა მისმა თავმჯდომარემ, დეპუტატმა ზ. ჩხეიძემ. კომისიების მუშაობაში მონაწილეობდა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ანხ. თ. ლაშქარაშვილი.

საინფორმაციო ცნობები

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 18 აგვისტოს ბრძანებულების საფუძველზე, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1978 წლის 13 აპრილის ბრძანებულებით „სასელოვანი დედის“ ორდენებითა და „დედობის მედლით“ დაჯილდოვდა 92 მრავალშვილიანი დედა:

ქ. თბილისიდან	— 48
ქ. ჭიათურიდან	— 8

ახმეტის რაიონიდან		— 2
გორის	—„—	— 4
ზესტაფონის	—„—	— 6
ზუგდიდის	—„—	— 6
თელავის	—„—	— 1
თიანეთის	—„—	— 2
ლაგოდეხის	—„—	— 7
ჩოხატაურის	—„—	— 2
ცაგერის	—„—	— 1
წალკის	—„—	— 5

*

* *

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1974 წლის 18 იანვრის ბრძანებულების საფუძველზე, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1978 წლის 13 აპრილის ბრძანებულებით „შრომის ვეტერანის“ მედლით დაჯილდოვდა 967 კაცი:

ქ. თბილისის კალინინის რაიონიდან		— 155
ქ. თბილისის ოქტომბრის	—„—	— 145
ქ. თბილისის საქარხნო	—„„—	— 117
ქ. გორიდან		— 19
ქ. ქუთაისიდან		— 87
ახალქალაქის რაიონიდან		— 58
ბოგდანოვკის	—„—	— 2
ბოლნისის	—„—	— 1
მიაკოვსკის	—„—	— 16
სამტრედიის	—„—	— 67
სიღნაღის	—„—	— 260
წალენჯიხის	—„—	— 40